

İDARE

Dahiliye vekâletinin aylık mecmuası

Yıl 9

Birinci ve İkinci Teşrin 1936

Sayı 103-104

RESMÎ KISIM

Birinci Teşrin ayında:

Takdirnameler

Tamimler

İdarî taksimattaki değişiklikler

Tekaüt ve yetim aylıkları Aramızdan ayrılanlar.

İkinci Teşrin ayında:

Kanunlar

Tamimler

İdarî taksimattaki değişiklikler

Tekaüt ve yetim aylıkları.

GAYRİ RESMÎ KISIM

Bugünkü Devletlerin memur rejimleri: **Hasan Şükrü Adal**

Cumhuriyet Matbaası — İstanbul
1936

Resmî Kısım

Takdirnameler

936 yılı Eylül ayı içinde takdir edilen

İdare heyeti azaları

Konya idare heyeti
azası H. Rasim

İdare heyetindeki işleri iyi tetkik etmekle beraber istişari mahiyette İlden verilen evrakı vakıfane inceleyerek kanunî gereğini tayin eylediğinden ötürü vilâyetçe takdir edilmiştir.

Kaymakamlar

Develi kaymakamı
Cemal Güneç :

Kazada teşkilât olmadığı sırada Tamarzaya gönderilen göçmenlerin sevk ve iaşelerde yerleştirilmeleri hususunda pek ziyade gayret gösterdiğinden vilâyetçe takdir edilmiştir.

Tortum kaymakamı
Halit Öztürk :

Kaza merkezinin de belediye dairesi ve mükemmel bir ilkokul ve köy yollarının inşasında gösterdiği gayretten ötürü vilâyetçe takdir edilmiştir.

Mudanya kaymakamı
Salâhettin

Telefon hattı yaptırılmaktaki sür'at ve gayretinden vilâyetçe takdir edilmiştir.

Eceabat kaymakamı Hikmet	Kilye ve Seddülbahir iskelelerinin tecdid ve tamirinde ve yollarının islâh ve tanziminde gösterdiği gayret ve fedakârlıktan ötürü vilâyetçe takdir edilmiştir.
Çerkeş kaymakamı Reşat	Köy kanunu tatbikinde ve köy yollarının inşasındaki muvaffakiyetlerinden ötürü Çankırı vilâyetince takdir edilmiştir.
Pınarbaşı kaymakamı Reşat	935 senesi vergi tahsil nisbetlerinin % 86 ya çıkarıldığından ötürü Kayseri vilâyetince takdirname ile taltif edilmiştir.

Mektupçular

Konya vilâyeti mektupçusu Tevfik Uğurlu	Verilen bütün işleri kanunu gereğince yapmak, Vali muavinin son aylarda uzun gaybubeti sırasında muavinliğe ayrılan mühim işleri ve memurların şimdiye kadar mühmel kalan sicillerini tanzim ve semereli işler görmek ve başladığı bütün işleri hüsnü sûretle sonuna erdirmek hususundaki gayretinden ötürü vilâyetçe takdir edilmiştir.
--	--

Nufus müdürleri

Erzurum nufus müdürü M. Ruhi Genç	Soy adları işini muayyen olan müddet zarfında ve intizam dahilinde görmeğe muvaffakiyetinden ötürü Erzurum vilâyetince takdir edilmiştir.
--------------------------------------	---

Tamimler

Vilâyetler İdaresi Umum müdürlüğü

Öz.

İdare âmirlerinin devir ve teftiş raporlarını Vekâlete yollamaları ve beş senelik umumî çalışma programları tanzim ederek program dahilinde çalışmaları H.

Sayı : 3839

1— Vilâyet idaresi kanununun 37 inci maddesi mucibince valilerin her sene vilâyet içinde devir ve teftiş yapmaları ve aynı kanunun 50 inci maddesine göre kaymakamların da senede iki defa kazaları dahilinde devir ve teftişde bulunmaları lâzım geldiği ve devir ve teftiş için her sene bütçenin müsaadesi nisbetinde harcirah yollanıp gereken devir ve teftişlerde yapıldığı halde teftiş raporlarının muntazaman yollar yapılması yüzünden vekâlet teftiş sonuçlarından haberdar olmamakta ve binnetice vilâyetlerin durumları hakkında vekâletçe takibi ve yapılması gereken işlerin kalması gibi mahzurların tevlidi melhuz olmakla beraber idare âmirlerinin çalışma vaziyetleri de tamamen takip edilmemektedir. Binaenaleyh idare âmirlerinin mülhakata her devir ve teftişlerinde teftiş ve tetkikatlarına ait rapor tanzim ederek bu raporlardan bir suretini vekâlete yollamaları ve teftiş ettikleri mülhakata ait ikmâl ve islâhı icap eden işleri de taalluku olan kaza ve nahiyelere bildirilmeleri ve bunları takib ile neticelendirip neticeden vekâlete de malûmat vermeleri lâzımdır.

2 — Kaymakamlar teftiş raporlarını 2 nüsha olarak bağlı oldukları vilâyete verecekler ve valilerde bu raporları tetkik ederek kendi mütalealarını ilâve ettikten sonra birer suretlerini vilâyet teftiş raporlarıyla birlikte vekâlete yollayacaklardır.

3— İdare âmirlerinin hususî çalışma vaziyetlerinin lâyıkile tetkik ve teftiş edilebilmesi için her nahije ve kazanın

Bayındırlık, İktisat, Ziraat, Sağlık, Kültür, sosyal ihtiyaçlarını ve yapılması gerekli olan yol, su, mektep, park, elektrik, telefon gibi noksanlarını bu tamimin vusulünde tanzim edecekleri beş senelik umumî çalışma programı ile tespit edip bunların nereden ve ne suretle yapılabileceklerini de programa ilâve etmeleri ve bu programlara konacak işlerin tespit olunduğu sene içinde yaptırılması icap etmekte olduğundan programların tanziminde bu cihetin ve memleketin mübrem ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması gerektir. Ve bu suretle yapılacak olan umumî çalışma programlarının üçer suretleri nahiyelerden kazalara ve kazalardan vilâyetlere yollanarak vilâyetlerce tetkik ve ıslâh yapıldıktan sonra birer suretleri mahallerine iade edilip, birer suretlerinin de vilâyet merkez kazası umum çalışma raporu ile birlikte Vekâlete gönderilmesi ve birer suretlerinin daima takip için vilâyetlerde kalması; hem görülecek ve düşünülecek işleri düzenle ve sistematik bir esasa bağlamak ve hem de valilerin vilâyete ait işler hakkında verimli takiplerini temin etmek ve yeni gelen idare amirlerinin muhitin ihtiyaçlarına vakıf olarak seleflerinin yaptıkları işleri ikmal suretile yurda daha faydalı olabilmek ve idare amirlerinin çalışma randımanlarını göstermek gibi muhtelif faydalar temin edecektir.

4 — Bu yıldan itibaren kazalarla nahiyelerin umumî çalışma derecelerde idare amirlerinin idare ve İlmî kabiliyeti ve müktesebatları ve muhitlerinde meydana getirdikleri yenilikleri ve yaptıkları eserleri Vekâletçe tesbit edilecek ve bu tesbitte vali ve kaymakamların teftiş raporlarıyla ahvali umumiye raporları ve Mülkiye müfettişlerinin teftiş lâyhaları esas tutulacaktır. Bu itibarla gerek mülkiye müfettişlerin teftişlerinde ve gerekse vali ve kaymakamların senelik devir ve teftişlerinde teftiş ettikleri idare amirlerinin umumî idaresini gözden geçirmekle beraber şahsî çalışma derece ve kudretini ve kazalarda (Vilâyet idaresi kanununun kaymakamların vazifeleri adlı 43 üncü maddeden itibaren başlayan) dördüncü faslının ve

nahiyelerde de (Nahiye müdürlerinin vazifelerini gösteren) aynı kanunun beşinci faslının tatbik derecesini ve teftiş edilen idare amirinin orada bulunduğu zaman içinde yaptığı yeniliklerle meydana getirdiği eserleri de tetkik ederek raporlarında tafsilen bildirmesi ve yapılması yurt için faydalı olacak işleri de teftiş olunan mahallin idare amirine anlatmakla beraber raporlara da ilâve eylemeğe ihtimam buyurması.

5 — Çok büyük faydalar temin edeceği düşünülen yukarda yazılı esasların hassasiyetle yapılmasını ehemmiyetle rica ederim.

.....6 — Gereği için Valiliklere ve Mülkiye müfettişliklerine ve bilgi olmak üzere de Umumî müfettişliklere Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

Öz.

İki köy adının
değiştirildiğine dair.

Sayı : 4474

1— 16/9/936 gününden itibaren Aydın vilâyetinin Nazilli kazasına bağlı Hacıbeyli köyü adı (Güzelköy) ve Dedekıpti köyü adı da (Şenköy) olarak değiştirilmiştir. Tebliğ olunur.

2 — Bütün Vekâletlere ve Genel Kurmay Başkanlığına arzedilmiş, Vilâyetlere, U. Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

Öz.

Ankarada açılacak elişleri
sergisi H.

Sayı: 4476

Aile sanayii ve küçük san'atların teşviki için 29 İlkteşrin 936 da Ankarada bir Elişi sergisi açılacaktır.

Memleketin iktisadiyatı bakımından çok önemli görülen bu sergiye vilâyetlerin lâıyk olduğu ehemmiyeti vererek vilâyetleri dahilinde Aile sanayii Yüksek san'atlara aid eserlerin teşhirine azamî yardımda bulunmaları ve san'atkârları bu özelde teşvik etmeleri yurt için faydalı görülmektedir.

İktisat Vekâletince yapılan tamimlerin ve bilhassa 17/9/936 gün ve 10559 sayılı tamimlerinin göz önünde bulundurularak gereğinin ona göre yapılmasına ve gönderilecek eşyanın tesbitile eylül sonunda Ankarada bulundurulmasının behemehâl teminini tamimen rica ederim.

Gereği için Vilâyetlere ve bilgi olmak için de Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

Öz.

Halk türküleri, kıyafet, oyun ve rakslarının derlenmesi H.

Sayı: 4514

1 — Memlekette ulusal müzik reform ve organizasyonuna başlandığı ve bunun için ilk evvel Halk türkülerde kıyafet, oyun ve rakslarının dokümonter bir surette tesbit ettirilmesine dair Kültür Bakanlığından Vilâyetlere yazılmış olan 1/9/936 gün ve Yüksek Öğretim Genel Direktörlüğü 8745 sayılı tamimleri gereğince hareket edilerek bu ulusal işin Vilâyetlerce önemle takip edilerek gününde bitirilmesini ve sonuncunun bildirilmesini ehemmiyetle rica ederim.

2 — Vilâyetlere ve bilgi olmak için de Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

28/9/936

Sağır, dilsiz ve körleri
himaye kurumunun
çıkardığı takvimler H.

Sayı: 4513

1 — Tabiatın gadrine uğrayan sağır, dilsiz ve kör çocukların okumalarını ve meslek sahibi olmalarının temini gibi çok hayırlı ve önemli işler üzerinde çalışan (Sağır dilsiz ve körleri koruma kurumu) nun çıkardığı 1937 senesine mahsus duvar ve cep takvimlerinin devlet dairelerince tercihan alınması sözü geçen Kurum Genel Başkanının müracaatına binaen Başvekâlet yüksek makamının 22/9/936 gün ve 6/3182 sayılı buyruklarile tamim buyrulmuştur.

2 — Sağır, dilsiz ve kör vatandaşlarımıza yardım gayesini takip eden bu kurum takvimlerinin devlet dairelerince tercihan alınması hususunun teminini ehemmiyetle dilerim.

3 — Bütün Vilâyetlere U. Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

28/9/936

Öz.

Şehitlikleri İmar cemiyetinin
çıkardığı duvar ve cep takvimlerinin
alınması H.

Sayı: 4515

1 — Yurd ve İstiklâl uğurunda ölen şehitlerimizin mezarlarını tamamlamak ve onarmak gibi çok faydalı ve hayırlı işler üzerinde çalışan Şehitlikleri İmar Cemiyeti tarafından her yıl olduğu gibi 1937 yılına mahsus olarak çıkarılan duvar ve cep takvimlerinin bu Sosyetenin göstermekte olduğu ulusal ödev göz önünde bulundurularak yollayacağı cep ve duvar takvimlerinin bütün devair ve müessesatca tercihan alınmasının teminini ve çok mühim

olan bu yurd ödevinde alâka ve müzaheretlerinizin esirgenmemesini rica ederim.

2 — Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

28/9/936

Öz.

Heyete dahil olmıyan İdare şube reislerinin kendi dairelerine ait işlerde müzakereye ve karara iştirak ettirilmeleri H.

Sayı: 4544 Ş. 2

1 — Vilâyet İdaresi kanununun 60 inci maddesinde (gerek Vilâyet ve gerekse kaza idare heyetlerinde heyete dahil olmıyan idare şubelerinin reisleri kendi idarelerine ait İdarî, istişarî işlerin müzakerelerinde aza sıfatile davet olunarak iş hakkında lâzım gelen izahatı verir ve reye iştirak ederler) denilmekte olmasına göre heyete dahil olmayan idare şube reislerinin kendi dairelerine ait İdarî ve istişarî işlerin müzakerelerinde mutlak surette aza sıfatile davet edilerek izahat alınması ve bunların reye iştirak ettirilmeleri lâzım geldiği ve askerlik mükellefiyeti kanununun 102 inci maddesine göre askerlik şube reislerinin de askerlik mükellefiyeti kanunu mucibince İdare heyetlerinde yapılacak her nevi muamele ve verilecek kararlarda tabî aza sıfatile bulunup reye iştirak eylemeleri icabettiği halde bazı kaza İdare heyetlerinde kanunen mecburî olan bu hususlara riayet edilmediği teftiş lâyhalarının tetkikinden anlaşılmakta olduğundan İdare heyetlerinin bu kanunî sarahatlere itina eylemeleri lâzımdır.

2 — Birinci madde hükmünün lâyikile anlaşılabilmesi için o madde de sözü geçen ve 60 inci madde hükmüne göre heyetten olmıyan İdare şube reislerinin kimler olduğu hakkında izahat vermek lüzumu hissedilmiştir.

Vilâyet idaresi kanununun bazı maddelerini değiştiren 1851 sayılı kanunun birinci maddesi Vilâyet İdare şube

reislerinin kimler olduğunu bildirmekte ve vilâyet idaresi kanununun 6 ıncı maddesi de kaza idare şube reislerini göstermekte olduğundan İdare heyetleri toplantısına 60 ıncı maddeye göre kendi dairelerine ait işler için davet edilerek izahat alınması ve reye iştirak ettirilmesi mecburî olan İdare şube reisleri yukarda zikredilen maddelerde adları yazılı Vilâyet ve kaza İdare şube reislerinden İdare heyetlerine dahil olmayanlardır. Vilâyet ve kaza İdare şube reislerini gösteren bu maddelerde yazılı olmıyan diğer rüesa 60 ıncı maddeye göre İdare heyetlerine iştirak ettirilemezler. Vilâyet Muhasebei hususiye kaza Muhasebei Hususiye memurları Vilâyet İdaresi kanununun bazı maddelerini tadil eden 1851 sayılı kanunun birinci maddesile Vilâyet İdaresi kanununun 6 ıncı maddesinde İdare şube reisleri olarak kabul edilmemiş olduklarına göre bunların ve bunlar gibi olan diğer rüesanın kendi dairelerine ait işler için bile olsa İdare heyetlerine iştirak ettirilmelerine kanunen imkân yoktur.

3 — Yukarki maddelerde yazılı olan hususlara İdare heyeti reislerinin ihtimam eylemelerini tamimen dilerim.

4 — Gereği için Valiliklere ve bilgi olmak üzere de Teftiş Heyeti Reisliği ile Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

30/9/936

Öz.

Yeni tabedilmiş olan idare taksimatı kitabının tevzii H.

Sayı: 4840

Ehemmiyetlidir

1 — Yeni tabedilmiş olan idare taksimatı kitabından ( ) adet yollanmıştır.

2 — Birinin **makamınızda alıkonarak diğerlerinin Mektupçuluk Mektubî kalemi, Emniyet Müdürlüğü, Vilâyet jandarma komutanlığı, Nüfus Müdürlüğü ve Vilâyet Cumhuriyet Müddeiumumiliği ile Kaymakamlıklara, kaza**

tahrirat kalemlerine, kaza C. M. Umumiliklerine ve nahiyeh müdürlüklerine birer tane yollanmasını ve bu defa bastırılan miktar tamamen tevzi edilmiş ve yeniden tab'ı gelecek seneye bırakılmış olduğundan yeni tab'ına kadar başka daire ve müesseselerimiz için istenmemesi.»

3 — Kitabın kaza ve nahiyelerin halihazır adlarıyla kerre içinde gösterilmiş olan eski adlarında ve altı çizili kerre içinde yazılan merkez adlarında veya belediye ve posta telgraf işaretlerinde veyahut da köy ve muhtarlık adetlerinde yanlışlık görülürse acele Vekâletimize bildirilmesini ve bildirilecek hususların resmî vesika ve delillerinin de yazıya iliştilmesini,

4 — Kitabın sonundaki yanlış ve doğru cetvellerine göre yanlışlıkların tashihi ile vilâyet, kaza ve nahiyeh adlarının kitapta yazılı olduğu gibi kullanılmasının teminini,

5 — Bazı yerlerde posta ve telgraf idaresinin kaza veya nahiyelerin değiştirilen yeni adlarını kullanmayıp halâ eski adlarını kullanmakta oldukları görüldüğünden vilâyetiniz dahilinde de böyle bir vaziyet olup olmadığının tetkikini ve varsa keyfiyeti Nafia Vekâletine bildirmekle beraber Vekâletimize de malûmat verilmesini,

6 — Ekli olan makbuzun da imza edilerek geri çevrilmesini ehemmiyetle rica ederim.

1/10/936

Öz.

Yeni tabedilmiş olan idare taksimatı kitabının tevzii H.

Sayı:

Yeni tabedilmiş olan İdare Taksimatı kitabından ( ) adet yollanmıştır.

Kitabın sonundaki yanlış ve doğru cetveline göre yanlışlıkların tashihi ile Vilâyet, Kaza ve Nahiyeh adları-

nın kitapta yazılı olduğu gibi kullanılmasını ve ekli olan makbuzun da imza edilerek geri çevrilmesini tamamen rica ederim.

Öz.

Donanmaya yapılacak
merasim H.

Sayı: 4816

Donanmanın toplu olarak ve yahut donanmadan müfrez bir geminin kendi sularımızda yaptığı seyahatlerde uğramış olduğu Türk limanlarında yapılması muktazi bulunan merasim bazı Mülkiye memurlarımızın riayet etmedikleri Millî Müdafaa Vekâletinin 10/10/936 gün 111/18475 sayılı yazısile bildirilmektedir. Halen mevkiî meriyette bulunan 926 tarihli düsturu bahrî (Merâsim ve teşrifâtı bahriye) talimatnamesinin 47 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (B) bendi mucibince yapılacak merasimin ihmal edilmemesini önemle ve tamamen bildiririm.

Sahil Vilâyetlerine ve bilgi olarak İkinci ve Üçüncü Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

Öz.

Roma Büyük Elçiliğinin Konsolosluk
şubesinin lâğvedildiğine dair.

Sayı: 4714

1 — Roma Büyük Elçiliği Konsolosluk şubesinin lâğvedilerek muamelâtı Milâno Konsolosluğuna devredilmiş olduğundan bundan böyle sözü geçen şubeye ait iş için Milâno Konsolosluğu ile muhabere edilmesi Hariciye Vekâletinden bildirilmiştir. Tamamen tebliğ olunur.

2 — Bütün Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

Mahallî İdareler Umum Müdürlüğü

Öz.

Köy kalkınma programlarının 937 yılı başında yürütüm yerine geçirilmesi H.

Sayı: 175/3218

1 — 13/6/936 tarih ve M. İ. 59/164 sayılı tamimle bölgeler durumuna göre hazırlanması bildirilen (5) yıllık kalkınma programlarının 937 İkinci kânun başında yürütüm yerine geçmesi muvafık olacağından bunlara ait hazırlıkların Birinciteşrin sonuna kadar bitirilmiş ve İkinciteşrinde kat'î karara bağlanmış olması gerektir.

2 — Programların bilhassa köy şahsiyeti maneviyesinin değişmez çalışma plânı halinde hazırlanması ve sonradan duraksamaları ve tadil tekliflerine yer bırakılmamak üzere kanunların buyrukladığı işlerden yapılabileceklerin ve yapılmasında zaruret bulunanların mutlaka programda yer alması gerektir. İşler, yıllara taksim ve sütunlarında aydınlatılırken en önemli noktalarına kadar sarahatti yazılmasına; imece, ayniyat, iş ayları ve çalışma yollarının da iyi bir hesap ve isabetli bir tahminle programa geçmiş olmasına özen verilmelidir. Bu hazırlamada köy heyetlerinin en büyük duyarlık ve ilgi gösterecekleri nokta; herhangi bir muhtarın bu programla yeni bir araştırma ve açıklamaya ihtiyaç duymadan çalışabilmesini temindir. Muhtar değişse bile; yeni muhtar tecrübelerin yarattığı en uygun çalışma tarzlarını, en doğru hesabı duraksamasız burada bulabilmelidir. O kadar ki, sözgelimi yeni köy heyeti işe başladığı ayda programa göre bölgesi pazar yolunda, yatı pansiyonunda, gelir kay-

naklarını arttırmadan ve buna benzer köy işlerinde çalışmak zorunda kalıyorsa, program; ötedenberi bu iş üzerinde çalışmış gibi sarsıntısız yürüyecek yolu kendilerine açıkça gösterebilmelidir.

3 — Bunun için de programlar kesinleşmeden Nahiye Müdürleri hazır olduğu halde Kaymakamların bölge köy heyetleriyle yapacakları görüşmelerde; hazırlanan esasları bir daha gözden geçirmeleri ve bunların bölgeler ihtiyacına; ekonomi durumuna, köylünün ödeme yeteneğine uygun olduğu ve şahıslara değişmeyecek surette tesbit edildiği anlaşıldıktan sonra karara bağlanması yerinde bir iş olacaktır.

4 — İkciteşrinde köylerden alınacak bu programların Nahiye ve Kazalarda seferberlik takvimleri gibi iş takvimi şeklinde konulmasına ve burada her aya ait işlerin gayet kısa olarak çalışma şekillerde görünmesine dikkat olunacaktır.

Bu «Beş yıllık köy kalkınması iş takvimi» üzerinde kaymakam ve Nahiye Müdürleri köy çalışmalarını günü gününe ve sıkı bir araştırma ile takip ederek bu çalışmaların hassas bir nazımı olmalıdır. Köy heyetlerine yerinde ve zamanında yapabilecek öncülükler ve Valilerin değerli murakabe, sık teftiş, kuvvetli tedbirleri şüphe yoktur ki bu büyük davanın biricik muvaffakiyet sırrı olacaktır.

5 — Vekâletçe de kalkınma işi önemle takip olunacağından bu kalkınma iş takvimi ile programların ikinciteşrin sonunda Vekâlette bulunacak surette postaya verilmesini ve gereğinin köy idarelerine kadar tebliğini rica ederim.

6 — Vilâyetlere ve Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

7/10/936

Öz.

Her ay Vekâlete gönderilmesi lâzım gelen varidat cetvelleri hakkında

Sayı: 291/2859

Vilâyet idari hususiyetlerinin bina, arazi ve iktisadi buhran vergilerinden tahakkuk ve bundan vukubulacak tahsilatlarının her ay muntazaman numunesine göre tanzim ve Vekâlete gönderilmesine dair 14/8/936 gün ve 291/133 sayılı umumî tebligata rağmen bu cetvellerin yine nümunesine göre yapılmadığı gibi bir ay evvel gösterilen tahakkukla ikinci ay zarfında gösterilen tahakkuk arasında noksanlıklar husule getirilmekte ve bazı vilâyetler de verginin envai itibarile haliye ve sabıka tahakkukatını dahil etmeyerek yalnız tahsilâtını göstermekle kifayet etmektedirler.

Vekâlet her vilâyetin tahakkuk ve tahsilât miktarını mukayese etmek ve vilâyetlerin tahsilât hususundaki asarı fiiliyelerini anlamak için bu cetveller üzerinde tetkikat yaparak bir defterini tutmakta olduğundan gönderilecek bu cetvellerin esaslı kayıtlara istinad etmek suretile sıhhatli olarak tanzimi ve aşağıda zikredilen hususların nazarı dikkate alınmasını lüzumlu görmektedir.

1 — Her ayın tahakkukatı ya sonradan verilen bir tahakkukun ilâvesi suretile fazlaşır veya tenzil emrine müsteniden tenzil edilerek noksanlaşır. Müteakib aylarda gönderilecek cetvellerde bir ay evvelki tahakkukata ilâve edilmiş tahakkuk varsa miktarının tenzil emri mucibince tenzil edilmişse hangi vergiden ve ne miktar tenzilât yapıldığının gösterilmesi,

2 — Tahakkukatsız tahsilât yapılması caiz olmayacağına nazaran tahakkuku tahsiline tabî bulunan bu gibi tahsilâtın ay nihayetinde tahakkuka da kaydedilerek tahakkukat ile tahsilât miktarı arasında tevazün hasıl ettirilmesi,

Bundan böyle gönderilecek cetvellerde bu hususlara itina edilmesi ve bir yanlışlığa meydan verilmemesi tamimen tebliğ olunur.

Sayı: 175/2916

12/9/936 tarih ve 2494/175 sayılı umumî telyazısına ektir.

İstenilen köy bütçelerinin sureti ihzarı etrafında bazı tereddütlere düşüldüğü Vilâyetlerden vaki istilâmlardan anlaşılmaktadır.

Yapılmakta olan tetkikata esas olmak üzere Nahiyelerle Kaza ve Vilâyetlerin mıntakaları dahilindeki köylere ait bütçelerin -bütün fasıl ve maddelerine konan gelir ve masraf yekûnlarının anlaşılmasına lüzum hasıl olmuştur.

Bunun için Nahiyeler, mıntakaları dahilindeki bütün köylerin bütçelerini-fasıl ve madde yekûnlarını da ihtiva etmek üzere - bir tek bütçe halinde hatasız yekûnliyerek kazaya verecek; kazalar da aldıkları bu bütçelerle merkez nahiyeleri bütçelerini aynı esas üzerine ve fasıl ve madde yekûnlarını da göstererek tevhit edecek ve bu suretle kaza namına hazırlanacak bir tek bütçe ile nahiyelerden gelen birer bütçeyi vilâyete göndereceklerdir.

Vilâyetlerde de, mülhak ve merkez kaza bütçelerinin bu şekilde fasıllı ve maddeli tevhit edilmiş bir tek bütçesi ile nahiye ve kazaların gönderdikleri bütçelerin birer nüshasının tezelden Vekâlete gönderilmesi rica olunur.

25/9/936

Öz.

Un fabrikası ve değirmeni
açmak için hükümetten
müsaade istihsali H.

Sayı: 117/3020

Un fabrikası ve değirmeni açmak için hükümetten müsaade almayanlara mahallî belediyelerce inşaat ruhsatıyesi verilmemesine dair Maliye Vekâletinin 29/8/936

tarikh ve 26594/76/25318 sayılı tezkeresi örneği ilişik olarak gönderilmiştir.

O yolda muamele ifası tamimen tebliğ olunur.

30/9/936

Maliye Vekâletinin 29/8/936 tarihli ve 26594/76/25318 sayılı yazısı suretidir

2466 sayılı kanunun bazı hükümlerini değiştiren 2643 sayılı buğdayı koruma vergisi kanununun beşinci maddesi, Kanununun meriyeti tarihinden itibaren herhangi türlü olursa olsun yeniden un fabrika ve değermeni çalışması ve mevcut değerimen ve fabrikalarda tamir mahiyetinde olmıyan tadil ve ilâveler yapılabilmesi için hükümetten müsaade alınmasını şart koşmuştur.

Verginin tahsilini teshil ve kanunun tamamile tatbikini temin için vaz edilmiş olan bu madde hükmünün tatbik sureti, kanunun izahnamesile ve genel yazılarla Valiliklere tebliğ ve madde kanuniyede mevzuubahs (Hükümetten) kaydının merkezi hükümet olduğu tasrih edildiği halde bazı mahallerde belediyelerin, değerimenin açılmasına İcra Vekilleri Heyetince müsaade edilmiş olup olmadığını tetkik etmeksizin, - müracaat sahihlerine fabrika ve değerimen inşasına, motor vaz'ına ve bunların faaliyete geçmesine - muayyen harç mukabilinde ruhsat verdikleri vukubulan müracaatlardan ve cari muhabereleden anlaşılmaktadır.

Hükümetten müsaade alınmaksızın açılan bu kabil fabrika ve değerimenler yukarıda zikri geçen kanunun beşinci maddesine istinaden işletmektен menedilmekte ve usulü dairesinde mahallen yaptırılan tahkikat neticesinde bu fabrika ve değerimenlerden çoğunun açılmasının kat'i zaruret ve lüzum olmadığı anlaşılarak faaliyete geçmesine de müsaade edilmekte olup bu halin devamı kanun hükmünün tatbikini işkâl ettiği gibi belediye ruhsatnamelerine isti-

naden bunları inşa ettirenler de bu yüzden mutazarrır olmaktadırlar.

Binaenaleyh vatandaşların lüzumsuz yere izarar edilmemelerine mahal kalmamak üzere her hangi türlü olursa olsun yeniden un fabrika ve değirmeni açılması ve mevcut değirmen ve fabrikalarda tamir mahiyetinde olmayan tadil ve ilâveler yapılması için vukubulacak müracaat ve talepler karşısında, müracaat sebepleri zikredilmedikçe İcra Vekilleri heyetinden istihsal edilmiş müsaadename ibraz etmedikçe belediyelerden inşaat ve motor ruhsatıyesi verilmemesi Vekâletimizce zarurî görülmektedir Keyfiyetin tetkikile Yüksek Vekâletlerince de muvafık görüldüğü takdirde Vilâyetlere bu yolda tebligat icrasına ve neticesinden Vekâletimizce de malûmat verilmesine müsaade buyrulmasını rica ederim.

Bitmemiş inşaata kıymet takdiri H.

Sayı: 291/2860

Üzerinde inşaatı hitam bulmamış olan icareteynli yerlerden alınacak taviz bedellerine esas olacak icarenin tahakkuku için müracaat vukuunda bu binalara kıymet takdir edilmesinin alâkadarlara tebliğine dair Vakıflar Umum Müdürlüğünün Maliye Vekâletinden muhavvel 12/6/936 gün ve 186500/35 sayılı tezkeresi ile İdare Meclisinin bu baptaki kararı suretleri iliştilmiştir.

1451 numaralı tapu harçları kanununun 22 inci maddesinde henüz bitmemiş inşaat için alâkadar heyetler tarafından buldukları hale nazaran kıymet takdir olunacağı yazılı olduğundan iktizasının bu dairede ifası lüzumu tamimem tebliğ olunur.

Vakıflar Umum Müdürlüğünün 12/6/936 tarihli ve 186500/35 sayılı yazısı örneğidir

2762 numaralı Vakıflar kanununun 27 inci maddesi ile 42 inci maddesinin icareteynli arsalar üzerine inşa edilmiş olan natamam binalar hakkında tatbiki yolunda bazı taraflarca ve alakadarlarca vaki tereddüt ve itirazlar üzerine Vakıflar İdaresi Meclisince 24/4/936 tarihinde ittihaz edilmiş olan kararın bir sureti iliştilererek sunuldu.

Üzerinde sabit olmak üzere icareteynli arsalarda vücade getirilen natamam binaların da vakfa ait olmasına göre taviz bedelinin tesbitine esas ittihaz edilecek olan kıymetin temlik tasarruflarda olduğu gibi mülkiyeti mutasarrıfı namına tescil edilecek olan bu kabil icareteynli mahallerde tapu idarelerine takdir ettirilecek kıymet olması zarurî görüldüğünden işlerin geri kalmamasını temin için bu gibi hâdiseler de müracaat vukuunda usulü dairesinde tapu idarelerinin kıymet takdir etmelerinin tebliği Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğüne yazılmıştır.

21/5/936 tarihli ve 131/10-356 numaralı tezkere ile alınan cevapta henüz bitmemiş olan inşaat için tapu memurlarının yeniden takdir etmeğe selâhiyetli olmadığı ve ancak 1451 numaralı tapu harçları kanununun 32 inci maddesine temas eden bu gibi hallerde alâkadar heyetlere müracaat edilmesi lâzım geleceği bildirilmiş olduğundan müracaat vukuunda taviz bedelinin hesabında esas tutulmak üzere kıymet takdir edilmesinin alâkadarlara tamimem tebliğine ve idaremize de malûmat verilmesine müsaade buyrulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

21/9/936

---

247 numaralı karar suretidir

Üzerinde yarım bina olan arsaların; temlik tasarruf sebeble alınması lâfını gelen taviz bedellerinin; tapuca konacak kıymet üzerinden ve temlik tasarruf haricinde mülke çevrilmek istenilen böyle binalar için de mâliyece konacak iradı gayrisafi üzerinden ve mâliyece iradı gayrisafi konulduğu halde muafiyet müddeti geçmediğinden vergi alınmakta olan tamamlanmış binalardan da konulmuş bu gibi iradı gayrisafilerden alınması hakkında 26 numaralı ve 27/3/936 sayılı tahriratla vaki tebligat üzerine bazı taraftan ileri sürülen itirazlara dair İstanbul Beyoğlu ve Kadıköy Müdürlüklerinden müştereken yazılıp bu hususta Umum Müdürlüğe verilen ve adı geçen müdürlüklerden gönderilen arzuhallerle birlikte tevdi olunan tahrirat ve ilişkileri okundu:

Tetkik edilen bu evrak ve arzuhallere göre, gerek müdürlüklerin tahriratında tereddüt edildiği gösterilen ve gerek arzuhallerde itiraz mevzuu olan nokta: Vakıflar kanununun 27 inci maddesinde alınacak taviz bedeli hakkında (taviz ister toptan ister taksit ile ödensin ilk ödeme yılı için tahakkuk ettirilen icara veya mukatıa üzerinden hesap olunur.) denilmesine ve icare ve mukataaların vergi kıymetleri üzerinden hesap olunacağına göre taviz bedelinin, alınacak zamanda o gayrimenkul için mâliyece vergiye esas tutulan kıymet veya iradı gayrisafi arsının üzerinde bitmemiş veya bitip te henüz vergi alınmağa başlanmamış binalar hesaba katılmaksızın üzerinden tahakkuk ettirilecek müseccel esas tutularak hesap edilmesinden ibarettir.

Vakıflar kanunu, icareteynli ve mukatıalı yerler üzerindeki vakfın hukukunu tanımış ve bu gibi yerlerin 10 sene içinde bir taviz verilmek suretile mülkiyete çevrilmelerini kabul etmiş olması itibarile bu on sene bitinceye kadar aslen vakfın icarei vahideli yeri iken icareteyne veya mukataaya çevrilmiş; olan bu mahaller hakkında icareteyne veya bağlanma hâdisesi baki olduğu zamanlarda

esas tutulan ahkâmın tatbik olunması bu kanunun 42 inci maddesinin sarahati icabındadır.

Bu hüküm ise icareteynli mahallerden alınacak icarenin arsanın üzerindeki sabit muhtesat birlikteki kıymeti üzerinden ve mukataalı yerlerden alınacak mukataanın da üzerinden ne suretle olursa olsun yalnız arsanın kıymeti üzerinden alınması merkezindedir. Bu kıymetler sabit değildir. Nitekim muhtesat her ne suretle olursa olsun yıkılmak veya kaldırılmak suretile kıymet azalırsa bu azaları kıymet esas tutulur. Binaenaleyh mâliyece vergi alınmaması ve henüz kıymet konulmamış olması vakfın hukukunu ihlâl etmemek lâzımgelir. Aksi mütalea kanunun tanıdığı hakkı ihlâl edeceği tabiidir. Bu sebeple yapılan itirazlar yerinde olmayıp icareteynli ve mukataalı yerler hakkındaki hükümlerin birbirine karıştırılmasından ileri gelmekte olduğu anlaşılmaktadır. Şu halde yapılan tebligat kanuna uygun olup üzerinde yarım, tamamen bina olan icareteynli yerlerin alınacak taviz bedellerine esas olacak icarenin tahakkukunda bu binaların da nazarı itibara alınması gerekli olduğundan mâliyece kıymet konulmadığından dolayı eshabının işleri geri kalmamak üzere Maliye ve Tapu ile görüşülerek bu gibi yerlere ne suretle kıymet konulacağıнын tesbiti ve ona göre evkaf idarelerine tebligat yapılarak işlerin çabuk yürütülmesinin temini icabeder. Bu dairede muamele yapılmak üzere evrakın Umum Müdürlüğe iadesine 24/4/936 gününde karar verildi.

19/9/936

Öz.

Nafia Vekâletinin 4/9/936
tarihli ve 1868/11131 sayılı
yazısı suretidir:

Dahiliye Vekâletine

Sayı:

Nafia işlerine girecek müteahhitlerin dürüst ve ta-

ahhüdlerini iyi bir surette başarabilecek elemanlardan olmalarını temin etmek maksadile 7 mayıs 936 tarih ve 3297 sayılı resmî gazete ile neşredilen talimatname mucibince Vilâyetiniz teşkilâtına ait eksiltmelere girmek istiyen müteahhitlere (Müteahhitlik vesikası) verilmektedir.

Her takvim senesi başlangıcında yenilenmesi lâzımgelen bu vesikayı alanların Vekâletimiz teşkilâtına ait taahhütleri esnasındaki hareketleri Vekâletimizce takip ve kontrol edilmektedir. Ancak bunlardan Nafiadan başka diğer devlet teşkilâtına ait taahhütlere girenlerin Vekâletimizce kontrol edilmelerine bittabi imkân yoktur.

Binaenaleyh, Yüksek Vekâletlerine bağlı bütün teşkilâtı ve müesseseler e ait her hangi bir iş taahhüdünde bulunup da Vekâletimizden müteahhitlik vesikası almış olanların:

A : Taahhütleri esnasında her hangi bir hileleri veya dürüstü ile kabili telif olmıyan bir hareketleri olup olmadığı,

B : Mukavele hükümlerine aykırı bir hareketleri olup olmadığı, olduğu takdirde sebep ve mahiyetinin neden ibaret olduğu,

C : Umumî olarak mukavele hükümlerine ne dereceye kadar riayetkâr buldukları hususlarının Vekâletimize iş'arı ve Vekâletimizden müteahhitlik vesikası almadan taahhüde girişmiş olanlar varsa bunların da:

Taahhütleri esnasında her hangi bir yolsuzluk veya hile veyahut mukaveleye aykırı hareketleri vukubulduğu takdirde derhal Vekâletimize bildirilmesi hususunun icabedenlere emir buyrulmasını saygılarımla dilerim.

Sayı: 59/3172

Devlet işlerinde müteahhitlerin dürüst ve taahhütlerini iyi bir surette başarabilecek elemanlardan olmalarını temin maksadile yapılması gereken muamele hakkında Nafia Vekâletinden alınan 9/9/936 gün ve 1868/11131 sayılı yazının bir sureti yukarıya çıkarılmıştır.

Müteahhitlerin yukarıda yazılı şekil ve suretlerle yolsuz hareketleri görüldüğü takdirde Nafia Vekâletine bildirilmesi hususunun usul ittihaz edilmesi ve keyfiyetin alâkadar daire ve müesseselere tebliği rica olunur.

5/10/936

Öz.

Belediyeler Bankasının
iştirak hissesi H.

Sayı: 117/3173

- 1 — 1750 sayılı kararname ile 11/3/931 de mer'iyet mevkiine giren Belediye muhasebe usulü nizamnamesinin 21 inci maddesine göre 931 ve 932 malî yılları içinde Belediye bütçelerine konan ihtiyat akçesi bütçeye mevzu varidattan masraf bütçesinin %10 nu tenzil olunarak hesap edilmekte ve bankaya yatırılmakta idi:

24/6/933 tarihli ve 2301 numaralı belediyeler Bankası hakkındaki kanunun beşinci maddesi Belediyelerin bu iştirak hisselerinin senelik varidatından tahsil edilen miktarının %5 i üzerinden hesap edilerek Belediyeler Bankasına yatırılmasını amir bulunmakta olduğundan iştirak hisselerinin de işbu kanunun esasları dahilinde verilmesi lâzım gelmektedir. Kanunun muahher olan bu hükmü hilâfına birçok belediyelerin iştirak hisselerini Belediye muhasebe usulü nizamnamesinin 21 inci maddesi ahkâmı dairesinde tefrik ve tediye etmekte olduğu Belediyeler Bankasından alınan tezkerede bildirilmektedir.

Belediyelerin fazla veya noksan tediyeatına mani olmak, fuzulî muhaberata ve yanlışlıklara mahal bırakmamak için vilâyetleri dahilindeki bütün Belediyelerin 2301 sayılı Belediyeler Bankası kanununun mevzuu bahis beşinci maddesi üzerine nazarı dikkatlerinin celbolunarak iştirak hisselerinin kanunun bu hükümleri dairesinde tef-

rik edilmesine itina olunmasının temin buyrulmadım rica ederim.

2 — Vilâyetlere ve malûmaten Umumî Müfettişliklere tamim olunmuştur.

5/10/936

Sayı: 117/3516

(Belediye İşleri Kılavuzu) namı altında beher takımı iki ciltten ibaret olmak üzere Halit Bahri tarafından toplu bir halde tertip ve neşir edilen rehber, mündericatu itibarile şayanı istifade görülmüştür.

Belediye işlerle uğraşanlar için iyi bir kılavuz olup İstanbulda Ankara caddesinde Remzi kütüphanesinde her iki cildi iki lira mukabilinde satılmakta olan bu eserden birer takım edinilmesi tavsiyeye lâayık görülmüştür.

Keyfiyetin Vilâyetinize bağı Belediyeleye tebliğı rica olunur.

16/10/936

İdarî taksimattaki değışiklikler

Sayı: 12579

Madde 1 — Ağı Vilâyetine bağı Doğı Beyazıt kazasının merkezi şimdiki bulunduğu yerden kaldırılarak, yine aynı kaza dahilinde ve eski merkeze dört buçuk kilometre mesafedeki Transit istasyonuna götürülmüştür.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

Kararname sureti

Sayı: 12580

Madde 1 — Elâziz Vilâyetinin Karakoçan kazasına bağlı Zintek, Seter ve Çemizeyni köyleri bu kazadan alınarak Kiginin Gönek nahiyesine ve Mazgir kazasının Muhundu nahiyesine bağlı Kalemez, Karasakal, Gölemiş, Mezraaikale, Kalan ve Çalakas köyleri de bu nahiye ve kazadan alınarak Karakoçan kazasının Tepe nahiyesine bağlanmıştır.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

30/9/936

Kararname sureti

Sayı : 12581

Madde 1 — Samsun vilâyeti merkez kazasının Gaman köyünde (Gaman), Bafra kazasının Darbugaz köyünde (Darbugaz) Çarşamba kazasının Ayvacık köyünde (Ayvacık ve Vezirköprü kazasının Mezraa köyünde (Mezraa) adlarile anılmak ve ilişik cetvellerde yazılı köyleri ihtiva etmek üzere yeniden dört nahiye kurulmuştur.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

30/9/936

Samsun merkez kazası çevresinde yeniden kurulan Gaman nahiyesine bağlanacak köyleri gösterir cetvel

Köyün adı

Sınamataş, Gaman (Nahiye merkezi)

Karagöl

Adatepe, Sarıbyık

Gölalan

Demircisu
Tuzaklı
Yayla
Gödekli
Tekkeköy
Başalan
Fındıkçı
Karaperçin

**Çarşamba kazası dahilinde yeniden kurulan Ayvacık nahiyesine
bağlanan köyleri gösterir cetveldir**

Köyün adı

Ayvacık (Nahiye merkezi)
Arduş
Balahur
Çamalan
Gödekli
Eynel
Fatsa
Keskinöğlü
Kabaklı
Kisalan
Sofulan
Töngel
Terice
Yenice
Zevğar

**Bafra kazası çevresinde yeniden kurulan Darbugaz nahiyesine
bağlanacak köyleri gösterir cetvel**

Köyün adı

Darbugaz (Nahiye merkezi)
Hotmaşa
Agcaalan
Tosköy
Tekkesarmaşık
Çalköy

Ayazma
 Ganikliyurdu
 Ormanos
 Köselik
 Kuşkayası
 İnönükoşaca
 Düzköy

**Vezirköprü kazası dahilinde yeniden kurulan Mezraa
 nahiyesine bağlanan köyleri gösterir cetvel**

Köyün adı

Mezraa (Nahiye merkezi)
 Çorakdere
 Kumral
 Darıçay
 Susuz
 Erduası
 Kızılkilise
 Çaltu
 Eğrokale, Elmacık
 Kıranalın
 Saraycık
 Alçaklı
 Karanar
 Sarıalan

Kararname sureti

Sayı : 12586

Madde 1 — Kars vilâyetinin Göle kazasına bağlı Hoçuvan nahiyesi bu kazadan alınarak bütün köylerde birlikte Ardahan kazasına bağlanmıştır.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

5/10/936

Tekaüt ve Yetim aylıkları

1/9/936 dan 1/10/936 ya kadar İç Bakanlıkça işi biten emekli ve öksüz aylıkları listesi

<u>Adı ve memuriyeti</u>	<u>Nev'i tahsis</u>
Şirketler Komiserliği kâtibi Süleyman Alâeddin Güner	Tekaüt
M. Kemalpaşa Hususî Muhasebe süvari tahsildarı Hakkı	Eytamı
Muğla Hususî Muhasebe süvari tahsildarı Mehmet Göktepe	»
Üzümlü nahiyesi müdürü Faik	Tekaüt
Mürselefendi nahiyesi eski müdürü Abdurrahman Doğruer	»
Köprü tahsildarlığından emekli Ahmet	Eytamı
Meriç kaymakamı Memduh Erberk	Tekaüt
Milas nüfus kâtibi Mehmet Nuri	Eytamı
Midyat Hususî Muhasebe memuru Yahya	»
Sular İdaresi korucusu Mahmut	Tekaüt
Kosor nahiyesi Nüfus memuru Mehmet Kâmil	Eytamı
Aydın vilâyeti Nüfus kâtibi Abdüllâtif Kavukçu	Tekaüt
İşkân Umum müdürlüğü umuru tasarrufiye mümeyyizi İhsan	Eytamı
Çatalca Tahrirat müdürlüğünden mütekait Ziver	»
İzmir Evrak memuru Ahmet Rifat Erten	Tekaüt
Konya Nüfus müdürü Kâzım Dinç	»
Van nüfus müdürü Nuri Uygur	»
Isparta Hususî Muhasebe başkâtibi Mustafa Vehbi Ersayın	»
Bursa vilâyeti Daimî Encümen mukayyidi Kâmil Işık	»
Çankırı valiliğinden mütekait Ahmet Muhtar	Eytamı
Hekimhan nüfus memuru Mehmet Fahreddin Aksüt	Tekaüt
Karakoçan Hususî Muhasebe memuru Cemal Ödemir	»

Seyit gazi kaymakamlığından mütekait Osman Ali	Eytamı
İhtik nahiyesi müdürlüğünden mütekait Hüseyin Hulûsi	»
Safranbolu nüfus memurluğundan mütekait Osman	»
Vilâyetler idaresi memurlarından Adnan	»
Ordu nüfus müdürlüğünden mütekait Sait Güney	»
Ilıca nahiyesi Kâtibi Cemal	»
Bahçe nüfus memurluğundan mütekait Süleyman	»
Erzurum nüfus müdürlüğünden mütekait Mustafa	»
Ayvacık nüfus memuru İsmail Tekin	»
M. Kemalpaşa Hususî Muhasebe tahsildarlığından mütekait Mustafa	»
Diyarbakir eski valisi Şevket Gökbel	Tekaüt
Güney nahiyesi eski müdürü Ali Rıza	Eytamı
Alaçalı nahiyesi müdürü Osman	»
Ankara mektupçuluğundan mütekait Eyyüp Sabri	»

Aramızdan ayrılanlar

Seyhan vilâyeti maiyet memuru Sabri Baltalıyı da kaybettik. Mülkiye mektebinden mezun bulunan ve ihtiyat zabıtlığı yapmış olan Sabri Baltalı 1309 yılında Tarsusta doğmuştur.

28/8/934 tarihinde kanunlar ve muameleler müdürlüğü birinci sınıf tetkik memuru iken 29/6/935 yılında Seyhan vilâyeti maiyet memurluğuna tayin edilmiş olup memleket hastanesinde tedavi altında iken Teşrinievvel ayının 11 inci pazar gecesi Septi Semiden vefat etmiştir.

Kederli ailesine taziyetlerimizi bildiririz.

Kanunlar

Hafta Tatili Kanununun beşinci maddesini tadil eden 936 numaralı kanunun 4 üncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun

Kanun No. 3062

Kabul tarihi: 13/11/1936

Neşri tarihi: 20/11/1936

Madde 1— Hafta Tatili Kanununun 5 inci maddesini tadil eden 936 numaralı kanunun 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Fırıncılar, kasaplar, yalnız sebze ve tütün ve yaş meyve satanlar, nalbantlarla alât ve edevatı ziraiye tamircileri, müesseselerini 4 üncü maddedeki müesseseler gibi açık bulundurabilirler.

Madde 2— Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3— Bu kanun hükmünü yerine getirmeğe İcra vekilleri Heyeti memurdur.

18/11/1936

Tamimler

Emniyet İşleri U. Müdürlüğü

Ş- 4

Ö z :

Hudut haricine çıkarılan beyaz Rusların yurda girmelerine meydan verilmemesi H.

S. 10427

1— Memleketimizde kalmaları siyâsî ve emniyet bakımından uygun görülmeyen ilişik listede hüviyetleri yazılı Rus mültecileri yapılan tebligat üzerine yurdumuzu ter-

kederek adlarının hizasında gösterilen tarihlerde sınırlarımız dışına çıkmışlardır.

Birer fotografileri ilişik olarak yollanan bu kişilerin yurda girmelerine meydan verilmemesini rica ederim.

2— Umumî Müfettişliklere ve bütün vilâyetlere yazılmıştır.

10/11/936

S. No.	Liste	İsmi	Baba is.	Soyadı, Memleketi. Do. ta.
58	105	Hana	İdil	Bas Voloçank 1313 Refakatinde kimse yoktur. Gittiği tarih: 20/4/936 Yunanistana.
59	88	Yakup	Aron	Eligülü Şovili Kütayis 1889 Karısı Anna. Oğlu Davit. 26/3/936 da Filistine.
60	81	Jorj	Atvey	Ağaranof Nahçıvan 1880 Karısı Anna, kızı Mari. 20/4/936 da Bağdada.
61	73	İvan	Vasil	Zotof Moskova 1881 Hemşiresi Katerina. 24/3/936 da Yugoslav-
62	58	Amelya	Pavli	Babcuviç İstanbul 1890 Hemşiresi Mari. 29/6/936da Yunanistana
63	52	Davit	Rosap	Maçavaryani Kuris 1880 Yoktur. 3/7/936 da Yunanistana.
64	41	Leon	Likita	Hondaraşof Harkof 1898 Bekâr. 23/7/936 da Yunanistana.

S. No.	Liste	İsmi	Baba is.	Soyadı Memleketi Do. ta.
65	21	İzrail	Aron	Rejina Şüvili Küteyis 1891 Karısı Fani, kızı Elize. 23/3/936 da Filistine.
66	14	Vasil	Petro	Timçenko Kremençok 1896 Karısı Evgenye, kızı Tarisa. 24/3/936 da Yugoslavyaya.
67	11	Aleksandr	Pazil	Koksin sulamey Kiyef 1886 Yoktur. 19/3/936da Yunanistana.
68	47	Valademir	Vasil	Karadenko Harkof 1894 Bekâr. 30/4/936da Yunanistana.
69	46	Sergey	Nikola	Serğiye Nijni Novgorot 1892 Bekâr. 24/4/936da Yunanistana.
70	48	Pavl	Vasil	Sapojnikof Kronştat 1891 Bekâr. 29/7/936da Yunanistana.

Ö z :

Vakıflar idaresince yardım
edilmesi H.

S. 10248

1— Mütevellileri tarafından idare olunan bütün mülhak vakıflar gibi müslüman olmıyan ekalliyetlere mensup vakıflarda da gerek mütevellilerin tayin ve azilleri, gerek

muamele ve hesaplarının kontrolü 2762 sayılı Vakıflar Kanunu ve buna müteferri nizamname ile Vakıflar Umum Müdürlüğüne tevdi kılındığı malûmdur.

Kanunun neşriden şimdiye kadar geçen hazırlık ve tetkikat safhasında bu vakıfların başında bulunan kimselerin idareyi kendilerinden ele aldıkları bir kısmında ise cemaatlerce intihap ve idare makamlarınca tasdik olunan mütevellilerin müddetleri bittiği halde yenilerinin intihabı için müracaat vaki olmadığı veya müracaat edilmişse henüz haklarındaki tahkikat bitmediğinden veya intihapları mahzurlu görüldüğünden vakıfların yine eski mütevelliler elinde kaldığı anlaşılmiş ve bundan ötürü bu kabil vakıfların bir an evvel yeni kanun ve nizamnamedeki esaslara göre emin ve salahiyetli ellere tevdi için harekete geçilmesi zarurî görülmüştür.

Tayin işinde usulen yapılacak ilân üzerine vakıflar nizamnamesinin 37 inci ve müteakip maddelerindeki şartları taşıyan kimselerin müracaatlarını müteakip manevî evsaf noktasından tahkikat yapılması da zarurî bulunduğundan müteveli namzetleri hakkındaki tahkikatın esaslı ve çabuk yapılarak bir an evvel bu vakıflardaki karışık vaziyetlere nihayet verilmesi ve bu müesseselere ait işlerin de emsali vakıflar gibi devlet kontrolü altında emin ve salahiyetli mümessiller vasıtasile ve selâmetle yürütülmesi hususunda vakıflar idarelerine yardım edilmesini Vakıf İşleri Umum Müdürlüğü'nün iş'arına atfen rica ederim.

2— Bütün vilâyetlere yazılmıştır.

Öz :

Hudut Vilâyetlerinden pasaport alan
Doğu ili halkı H.

S. 10246

Doğu illerimiz halkından bazı kişilerin ticaret baha-

nesile cenup vilâyetlerine giderek oradan Suriyeye koyun tüccarı veya çoban ve yahut diğer nam ve vesilelerle pasaport alıp Suriye ve Iraka geçmekte ve dönüp gelmekte oldukları Erzurum vilâyetinin iş'arından anlaşılmıştır.

Cenuba gitmek için doğu ileri halkından her kim olursa olsun hudut vilâyetlerinden pasaport almak istediklerinde kayıtlı bulunduğu vilâyetten sorulduktan sonra kendilerine pasaport verilmesi uygun görülmüştür. Bundan böyle ona göre muamele ifasının usul ittihazını rica ederim.

Doğu hudut vilâyetlerine, 1, 3, 4. Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

4/11/936

Evrakına

Ö z :

Uzman beyannamelerinin işaret edilmesine dair tamim

S. 10245

Devlet ve belediyeler ile bunlara merbut müessesat hizmetlerinde çalışacak uzmanlar için Umum Müdürlüğümüzce verilen hüviyet cüzdanlarına esas olan beyannamelerin tanziminde 2007 sayılı kanunun 2 inci maddesinin «B» fıkrasına göre alınması gereken İcra Vekilleri Heyeti kararının tarih ve sayısının beyannamelerdeki yerlerine işaret edilerek gönderilmesi için icap edenlere tebligatı lâzıme ifasına müsaadelerini rica ederim.

9/11/936

Öz :

İran tebaalılarının kadınlarına
verilecek vize H.

S. 9994

İranlıların memleketlerine avdetleri esnasında beraberlerinde götürecekleri zevcelerinin avdetlerinde bu kabil kadınlara İrandaki konsolosluklarımız tarafından vize verilirken yevmiye defterlerinin numarası ile vize defteri numarası kaydedildikten sonra bu numaraları müteakiben de 936 adedinin ilâvesi bilfarz yevmiye defteri numarası 1048 ve vize defteri numarası da 196 olduğu takdirde pasaporta basılan vize damgasının mahalli mahsusuna 1048/ 196/936 şeklinde yazılması ve bu 936 adedinden maada ne vize damgasında ve ne de konsolosluk mührünün basılmasında bir gûna tebeddül yapılmaması hususu İrandaki konsolosluklarımıza tebliğ edilmek üzere Tahran Büyük Elçiliğine yazıldığı ve işbu 936 rakamı vizelerinde görülecek kadınlar hakkında tebaamız misillû muamele yapılması icap edeceği Dış Bakanlığımızdan bildirilmiştir. İş'ar dairesinde muamele yapılmasını tamimden bildiririm.

Umumî Müfettişliklere ve vilâyetlere yazılmıştır.

24/10/1936

No. 6922

2007 sayılı kanun tatbikatı yüzünden memleketimizi terke mecbur olan İran tebaasından erkeklerin beraberlerinde İrana götürdükleri karılarının ekseriyetle Türk vatandaşı oldukları halde hamili buldukları İran pasaportunun refakat hanesine İranlı gibi kaydettirdikleri ve bu suretle memleketimizden çıkan bu kadınların İranda sefaletle düşerek yurda dönmek için konsolosluklarımıza başvurdukları ve kendilerine gereken yardımın yapılması ve vizenin verilmesi için müşkülât çekildiği Hariciye Vekâletinin Tebriz Başkonsolosluğumuzun bir iş'arına atfen yazdığı bir tezkereden anlaşılmaktadır.

Memleketimizden çıkan yabancıların pasaportlarının iyice muayenesi ve bilhassa refakat hanesindekilerinin hakikî hüviyet ve pasaport sahibine nisbetlerinin esaslı bir şekilde tetkiki ve icabında alâkadarlardan müsbit vesikalar istenmesi esasen kanunen lâzım bulunmakla beraber memleketimizden giden İranlıların refakatlerinde götürmek isteyecekleri kadınların hüviyetlerinin iyice tetkiki ile bunlardan Türk vatandaşlığını vatandaşlık kanunu mucibince muhafaza etmekte olanlara İran pasaportunun refakat hanesindeki kayıtlı veya doğrudan doğruya İran pasaportu ile seyahatlerine müsaade olunmaması ve bu gibiler için Türk pasaportu almak ve sıkı tahkikata tâbi tutulmak kaydının tatbiki tamamen tebliğ olunur.

10/8/1936

S. 9977

1— 932 senesinde sınır dışı edilmek üzere Van vilâyetine götürülmekte iken firar eden ve şimdiye kadar izine tesadüf olunamayan Mardin vilâyetinin Midyat kazasının Gerboran nahiyesinden fotoğrafı bağlı Misk Yusuf oğlu İbrahim diğer adı Zeytun'un iliniz çevresinde aranarak bulunduğu takdirde sınır dışı edilmesini ve işin sonundan bilgi verilmesini dilerim.

2— Bütün vilâyetlere yazılmıştır.

22/10/1936

S. 9961

Yabancı memleketlere gitmek üzere pasaport almak isteyen vatandaşların bu dileklerinin gerek 1334 tarihli Pasaport Kanunu hükümlerine ve gerek bu hususta tahdidi takyidat koyan diğer kanunların icaplarına uygun bir şekilde yerine getirilebilmesi için alâkadarların kanunî

ikametgâhlarının bulunduğu ve yahut nüfus kayıtlarının yazılı olduğu yerlerden mümkün olan sür'atle yapılacak tahkikata tâbi tutulması zarurî bulunmakta ve umumiyetle de bu şekilde hareket olunmaktadır.

Bazı vilâyetlerce bu usule riayet edilmediği ve yerli veya mukim bulunmayan vatandaşlara da pasaport verildiği gene bazı vilâyetlerden vaki müracaat ve şikâyetlerinden anlaşılmaktadır. Hem kanunlar ahkâmının yerine getirilmemesini, hem de idari ve siyasî bazı mahzurları doğuran hallere meydan verilmemesi için pasaport almak üzere müracaat eden vatandaşların yerli veya mukim bulunmadıkları takdirde kanunî ikametgâhlarının bulunduğu veya nüfus kayıtlarının yazılı olduğu yerlerden yapılacak tahkikattan sonra dileklerinin yerine getirilmesinin kanunların ruhuna daha uygun olacağını ve müstacel vaziyetlerde masrafi alâkadarlara ait olmak üzere tahkikatın telgrafla çabuklaştırılması hususunda lâzım gelenlere talimat verilmesini ve işbu tamimin alınarak mündericatinin anlaşıldığının bildirilmesini dilerim.

22/10/1936

S. 9285

Yabancı memleketlere gitmek üzere pasaport istiyen vatandaşlardan maruf olmayanlarla ikametgâhı bulunduğu yerden pasaport alması mümkün iken bilâsebep almayanlar ve halleri şüpheli görülenlerin bu dileklerinin gerek 1334 tarihli pasaport kanunu hükümlerine ve gerek bu hususta tahditli kayıtlar koyan diğer kanunların icaplarına uygun bir şekilde yerine getirilebilmesi için alâkadarların kanunî ikametgâhlarının bulunduğu ve yahut nüfus kayıtlarının yazılı olduğu yerlerden mümkün olan sür'atle yapılacak tahkikata tâbi tutulması zarurî bulunmakta ve umumiyetle de bu şekilde hareket olunmaktadır.

Bazı vilâyetlerce bu hususa riayet edilmediği ve yerleri

veya mukim, olmyan vatandaşlara da pasaport verildiği yine bazı vilâyetlerden vaki müracaat ve Şikâyetlerden anlaşılmıştır.

Hem kanunlar ahkâmının yerine getirilmesi, hem de idari ve siyasi bazı mahzurları doğuran hallere meydan verilmemesi için pasaport almak üzere müracaat eden vatandaşların yerli veya mukim bulunmadıkları takdirde kanunî ikametgâhlarının yazılı olduğu yerlerden yapılacak tahkikattan sonra dileklerinin yerine getirilmesinin kanunların ruhuna daha uygun olacağı ve müstacel vaziyetlerde masrafi alâkadarlara ait olmak üzere tahkikatın telgrafla çabuklaştırılması hususunda lâzım gelenlere talimat verilmesi ve işbu tamimin alınarak mündericatının anlaşıldığının bildirilmesini dilerim. 22/10/936

Emniyet Müdürlüğüne

S. 9284

25/9/932 gün ve 207/147 sayılı tamime ektir: Yurdumuzdan transit suretile geöen yabancılar için tanzim edilip her on beş günde bir gönderilen transit cetvellerindeki malûmat 1/7/936 gününden itibaren tatbikine başlanılan pasaport kontrol fişlerde temin edildiğinden ötürü bundan böyle yabancılar hakkında ayrıca transit cetveli gönderilmesine lüzum olmadığı tamimen bildirilir.

2/10/933

S. 9160

1— Bağlı listede adları yazılı yabancılar muhtelif sebeplerden ötürü isimlerinin hizasında gösterilen tarihlerde sınır dışı edilmiştir.

Birer fotoğrafleri ilişik olarak yollanan bu komiserlerin yurda girmelerine meydan verilmemesini dilerim.

2— Umumî Müfettişliklere ve bütün vilâyetlere yazılmıştır.

1— Suriye tebaalı İsmail oğlu Hasan	2/1/936 tarihinde
2— Yugoslavya tebaalı Jivadin oğlu Düşen Morıç	27/8/936 da Tufankuleden
3— Romanya tebaalı Yahudi Politer oğlu Monfred	3/9/936 da Edirneden
4— Suriye tebaalı Abdurrahman oğlu Mehmed	21/8/936 da Nusaybinden
5— Suriye tebaalı Reşşo	16/8/936 da Nusaybinden
6— Romanya tebaalı İvan kızı Filorika diğeri adı Resmiye	28/8/936 da Romanya
7— Suriye tebaalı Berkel oğlu Mahmut	29/7/936 da Suriyeye.
8— Bulgar tebaalı Luben İvanof	15/8/936 da Bulgaristana.

S. 8634

İzmitte dolaştığı görülerek şüphe üzerine tutulan ve hüviyetini ispat edecek vesaiki olmıyan 60 yaşlarında Kürt ırk ve şafiî mezhebinden Necef oğullarından Mehmet oğlu Ahmet İran tebaasından olduğunu söylemesi üzerine tabiiyet vaziyetinin tesbitine kadar gözönünde bulundurulmakta iken ortadan kaybolmuş ve elân bulunamamıştır.

Mıntıkamız dahilinde araştırma yapılarak bulunduğu takdirde hakkında pasaport kanununun 5 inci maddesine göre muamele yapılarak sonunun bildirilmesini dilerim.

Bütün vilâyetlere yazılmıştır.

18/9/936

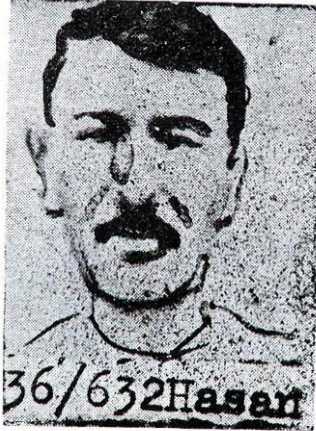
S. 8633**İlişgi**

1— İlişik listede hüviyetleri yazılı yabancılar muhtelif sebepler dolayısıyla isimlerinin hizasında yazılan tarihlerde hudut harici edilmişlerdir.

Birer fotoğrafları ilişik olarak yollanan bu adamların yurda girmelerine meydan verilmemesini dilerim.

2— Umumî Müfettişliklere ve bütün valiliklere yazılmıştır.

18/9/1936

1— Suriye tebaalı, Suriyenin Andiver kazasının Banoki köyünden Ali oğlu Hasan 24/5/936 Suriyeye.

2— İtalyan tebaasından Rodoslu Mercan oğlu Ramazan kızı Bahriye 11/5/936 tarihinde Rodosa.

3— İtalyan tebaalı Loid Triestino kumpanyasının Pilsna vapuru kamarotlarından Jozef oğlu Petko Salvator.

4 —Çekoslovak tebaasından Antoni Kubiček 20/2/936

5— Suriye tebaalı Sait kızı Emnun 9/6/936.

6— İnan tebaalı Faslı İbrahim oğlu Rohel 30/6/936.

7— Musullu Abdurrahman oğlu Mehmed 21/8/936 (Resmi yoktur).

S. 8441

İlişigi

1— Vekiller Kurulunun 19/9/935 gün ve 3254 sayılı kararile vatandaşlıktan çıkarılan İmrozlu «Stratos Yorgi Vulgarelis» adlı Rumun Afrika Pretorya pasaportu ile İstanbula geldiği görülmüş ve geri çevrilmiştir.

2— Halka fotoğraf dağıtarak dilencilik yaptıkları görülen İstonya tebaasından Vukuşı Aleksandr ve kanısı «Hulda Malvina» sınır dışı edilmişlerdir.

Birer fotoğrafları ilişik olarak yollanan bu kişilerin yurda girmelerine meydan verilmemesini dilerim.

3— Umumî Müfettişliklere, bütün vilâyetlere yazılmıştır.

16/9/936

S. 8440

Yurdumuza gelen, giden ve transit geçen yabancı zabıtlere ait verilen malûmatın müsbet olduğu halde bildirilmesi, aksi takdirde bildirilmemesi 18/1/936 - 29/6/936 gün ve 266/5401 sayılı tahriratla bildirildiği halde bazı vilâyetlerden «yabancı zabıt geçmediği şeklinde malûmat verilmekte devam olunduğu ve binaenaleyh anılan yazıların okunmadığı anlaşılmaktadır. Bundan böyle Vekâletin emrini infaz etmemek suretile beyhude muhabereye ve mesarife meydan veren mesul memurlar hakkında inzibatî takibatta bulunulacaktır. Verilen emirlerin dikkatle okunarak harfîyen ifası hususunda alâkadarların dikkat nazarlarının çekilmesini bilhassa rica ederim.

Bütün vilâyetlere yazılmıştır.

16/9/936

S. 8439

Transit suretile memleketimizden geçecek olan yabancılara konsolosluklarımızca 1143 sayılı Şehbenderlik rûsumu kanununa merbut tarifinin 6 cı maddesi mucibince 200 kuruş harç mukabilinde verilen transit vizesini almış olan yabancılar memleketimizde 15 günden fazla kalamazlar. Bunlardan müddetleri bitmeden evvel memleketimizde daha fazla kalmak için müracaat edenlerden esas vize olan 500 kuruşla 200 kuruş arasındaki farkın alınması kanunun ruhuna uygun görüldüğü Maliye Vekâletinden bildirilmiştir.

Gereğinin icabında ana göre yapılmasını dilerim. Umumî Müfettişliklere ve bütün vilâyetlere yazılmış-

16/9/936

S. 8263

1— Yerleşmek üzere Mısıra gelecek ecnebler hakkında bir kanun mevcut olup olmadığına dair mebusan meclisinin 10/8/936 tarihli içtimasında mebuslardan biri tarafından vaki suale cevaben Dahiliye Vezirliği Parlamenter Müsteşarının Mısırdaki hicret kanunu olmadığı, ancak Mısıra girecekler hakkında bir kanun lâyihası mevcut bulunduğu ve bu lâyihaya göre hiç bir yabancıнын yerleşmek üzere Mısıra giremeyeceği ve konsoloslukların vize verirken sermaye veya servet sahibi olanlardan başkalarının Mısıra girmelerine müsaade olunmaması hakkındaki Vezirler Heyeti kararını nazarı itibare alacakları, fen mütehasıslarının, ticaret ve sanayi vezirliğinin muvafık mütaleası üzerine muayyen bir müddet için Mısıra kabul olunabilecekleri yolunda beyanatta bulunduğu Kahire Elçiliğimize bildirilmiştir.

Mısıra gidecek tebaamıza, bu hususların anlatılmasını dilerim.

2— Bütün vilâyetlere yazılmıştır.

14/9/1936

S. 175/4072

Köycülüğü alâkadar eden mevzular etrafında gerek köy büroları tarafından ve gerek Halkevlerince şimdiye kadar yapılan neşirlerle vilâyet gazetelerinde bu yolda intişar eden yazıları muhtevî nüshalardan üçer tanesinin

gönderilmesi ve badema intişar edecek olanların da aynı suretle yollanması hususunun usul ittihazi tamimen rica olunur.

2— Umumî Müfettişliklere ve bütün vilâyetlere yazılmıştır.

13/11/936

Polis şahsiyetinin manasını halka anlatacak ve polisin vazife duygularını daha canlandıracak kendilerini teşvike yarayacak olan seçilmiş öğütlerin bir listesi ilişik olarak gönderilmiştir.

Bu ayın sonunda çıkarılacak olan polis dergisi ile de neşri mukarrer bulunan bu öğütlerin, cumhuriyetimizin on üçüncü yıl dönümü bayramında münasip bir şekilde büyük harflerle yazdırılarak Emniyet dairelerine, polis karakollarına ve polis noktalarına yakın ve kolayca görülebilecek yerlere astırılması lüzumunun temin buyrulmasını dilerim.

Cumhuriyet zabıta kuvvetleri; vatanın ve Cumhuriyetin istediği daimî sadakatini, sesi çıkmayan ve öğünmiyen feragatin timsali olan bir kanun ordusudur.

Cumhuriyet polisi; vatandaşların sıkıntılı ve tehlikeli zamanlarında yardımlarına yetişeceğine emin oldukları bir imdat kuvvetidir.

Cumhuriyet polisi; vatandaşın hakkına hürriyetine karşı vaki olacak her tecavüze karşı kanunun çelik kalkanıdır.

Cumhuriyet polisi; memleketin huzuruna ve asayişine göz dikenlere karşı vatanın demir pençesidir.

Cumhuriyet polisi; her vatandaşın kalbinde sağlam bir emniyetin kaynağıdır.

Cumhuriyet polisi; sinsi ve hain tuzaklar içinde, her şeyi gören, hiç bir şeyden yılmayan bir gözdür.

Cumhuriyet polisi; Türk Cumhuriyetini koruyan ana kuvvetlerden biridir.

Cumhuriyet polisi; sağlam bir iman, tam bir feragat ve yüksek bir fazilettir.

Cumhuriyet polisinin; kuvvet kaynağı Cumhuriyettir.

Cumhuriyet polisi; halkın, şerefini, hürriyetini, malını, ırzını korumak için icabında canını vermekten asla çekinmez.

Türk polisinin ülküsü Cumhuriyettir.

Cumhuriyet; Türk polisini mesleğine sahip kılmıştır.

Türk polisinin yüksek ruhu ve necip gururu millî seciyesinin kendi ırkına has kıldığı meziyetleridir.

Cumhuriyet polisi; her fena kişinin beynini yakan bir kıvılcımdır.

Cumhuriyet polisi; her zaman uyanıktır.

Cumhuriyet polisi; her işinde daima dikkatli ve bilgilidir.

Kanunun eli polistir.

Cumhuriyet polisi; millî emniyet müessesesinin her yerde hazır ve gören gözüdür.

Türk polisi; nefis feragatinin en yüksek sembolüdür.

Türk polisi; vatandaşa farkı gözetmeden en yüksek nezaketle muamele eder.

Türk polisi; Cumhuriyet uğrunda hayatını istihkat etmeğe and içmiştir.

Cumhuriyet polisi; gözü açık, kulağı deliktir.

Cumhuriyet polisi; dostu ve düşmanı tanır

Cumhuriyet polisi; işinde tetik ve atiktir.

Cumhuriyet polisi; açılmayan sır kutusudur.

Cumhuriyet polisine saygı; kanuna saygıdır.

Cumhuriyet polisi; yalnız olanı değil, olacağı da gören bir kuvvettir.

Cumhuriyet polisi; zavallıların, kimsesizlerin, felâketzedelerin yardımına koşan ilk kuvvettir.

S. 10728

1/9/936 gününden itibaren Hakkâri ve Bingöl Vilâyetleri Emniyet Müdürlükleri Emniyet memurluğuna; Afyon ve Erzincan Vilâyetleri Emniyet memurlukları da Emniyet Müdürlüğüne tebdil edilmişlerdir.

Bilgi edinilmesini dilerim.

17/8/936

Öz:

İstifa sur etile bulunduğu kadrodan ayrılarak ikinci bir kadroya alınacak
polis memurları hakkında

S.11159

1 — Bazı polis memurlarının istihdam edildikleri Emniyet kadrolarından istifa ederek arzu ettikleri ve ailevî veya şahsî ilgili oldukları diğer Vilâyetlere müracaatla yeniden polise tayin edilmekte oldukları anlaşılmaktadır. Bunların eski memuriyet durumları ve meslekten ayrılma sebebi alâkadar Vilâyetten sorulmaksızın yapılan bu tayinler; Emniyet kadrolarında tesisine çalışılan istikrari imkânsız bir hale getiren ve zabıta disiplinini yıkan bir hareket halini almıştır. Müracaat eden kimsenin polislik yapıp yapmadığının ve yapmış ise ayrılış sebebinin istihdam edildiği Vilâyetten sorulmasının, künye pusulasının mahallinden istenmesinin; tayinini istediği Vilâyette ilgisi olup olmadığının tetkik edilmesinin ve neticede müracaat ettiği yerde ailevî ve ufak ilgisi olanların kabul edilmemesinin ve olmayanların ise kabul olunabilmesi için her şeyden evvel Vekâletten istizan edilmesinin usul ittihazını rica ederim.

2 — Bütün Vilâyetlere yazılmıştır.

25/8/936

Öz:

Bazı sivillerin kıyafetleri H.

S. 11067

1 — Sivil şahısların; Subay ve er elbisesine yakın benzerlik gösteren elbise ve şapka giymelerinin mahzurlu olduğu kaydedilerek bu hale meydan verilmemesi 31/12/935 tarih ve 5624 sayılı yazımızla tamim edilmiştir.

2 — Son günlerde İzmir, Aydın, Manisa, Afyon, Muğla İllerine bağlı köy bekçilerinin, yol tamircilerinin, Belediye tanzifat memurlarının er elbisesi renginde, aynı cins kumaşdan, aynı biçimde yapılmış elbise giydikleri;

3 — Bekçilerin başlarındaki şapkaların yine aynı kumaşdan ve fakat subay şapkası biçiminde ve yakalarında kırmızı mustatil işaret taşımakta oldukları;

4 — Yine bu illerde Belediye memurlarının, Adliye mübaşirlerinin; banka kavaslarının tamamen subay şapkası biçiminde şapka giydikleri ve bunların yalnız düğmelerinin açık olup diğer kısımlarının tamamen subay elbisesi biçiminde olduğu, pantolonlarının yanlarında kırmızı zıh bulunduğu; apoletlerinin de subaylar gibi omuza takılı olduğu ve yalnız kumaşların rengi lâcivert veya siyah olup bunlara geceleri erlerin bazan selâm bile verdikleri;

5 — Şoförlerin ve daha bazı müessese hademelerinin şapkaları da tamamen subay şapkası biçiminde olduğu ve aynı renk ve kumaşdan olanları da bulunduğu haber alınmıştır. Bu gibi benzerliklerin ortadan kaldırılması için alâkadarların dikkati çekilmesini tekrar rica ederim.

6 — Umumî Müfettişlikler ve bütün Vilâyetlere yazılmıştır.

24/8/936

Öz:

Tekaüd edilecek zabıta mensupları H.

S. 11158

2/3/936 tarih ve 2392 sayılı tamime ektir.

1 — Hastalıkları dolayısıyla tekaüde sevkedilecek olan polis mensuplarının sıhhi sicilleri tutulmaması yüzünden tekaüt muameleleri kısa bir müddet içinde neticelendirilmemekte ve bu muamele aylarca uzayıp gitmektedir.

2 — Tekauüt işinin kolay ve çabuk yapılabilmesi; muayeneye sevkedilecek malül memurların sağlık durumu hakkında sıhhiye heyetinin tenvir edilmesi ve memurun memuriyet safahatındaki sıhhi vaziyetinin ve ne gibi vazifelerde iken hastalandığının birer sıhhi sicil halinde sağlık kuruluna bildirilmesile mümkündür.

3 — Bir memurun vazifeden doğma malûliyeti; Büyük Millet Meclisinin 195 sayılı tefsirinde izah edildiği veçhile (vazife esnasında hadis ve vazifeden münbais) olması icabettmektedir.

4 — Malûlen tekaüde çıkacak memurların; memuriyetlerinin devamı müddetince hastalık vaziyetlerini havi muntazam bir sıhhi sicil tutulmasının usul ittihaz edilmesini rica ederim.

25/8/936

S. 11741

1 — Polis kadrosunda çalışan memurlar hakkında işledikleri suçdan dolayı yapılan tahkikatta bazı Emniyet Dairelerince sübut delillerinin toplanmadığı veya pek zayıf delillerle iktifa edildiği ve bazan da tutulan zabıt varakalarile suçlu ve şahitlerin ifadeleri arasındaki mubayenetler izale ve sebepleri izah edilmeksizin ve fezlekelerde netice tahkikat ve kanaat yazılmaksızın tahkikat evrakının gönderilmekte olduğu anlaşılmaktadır. Bu gibi tahkikatların icrasında ve fezlekelerin tanziminde evvelâ tahkikatı icabettiren hâdisenin mahiyeti, hâdiseye sureti ittilâ, Muhbir, Müşteki veya mutazarrır olan şahsın, mevcut ise şahitlerin ve en sonunda suçlunun ifadesi yazılarak fezlekeye sahife numarasile geçirildikten sonra tahkikatın heyeti umumiyesi

hulâsatan derç ve netice tahkikat hanesinde tahkikatın hulâsasıle beraber tahkikatı yapan memurun kanaatinin de ilâvesi icabederken ekseri yapılan tahkikatta bu usule rivayet edilmediği gibi ifade tenakus ve mübâyenetlerinin mukayese edilmediği ve sebeplerinin de araştırılmadığı görünmekte ve cereyanı tahkikata nazaran (takdiri muktezası) gibi hiç bir müsbet mana ifade etmiyen tâbirle fezlekemin bağlandığı görülmektedir, tahkik olunan suç mahiyetimin hakkile anlaşılabilmesi için tahkik memuru; her türlü şahsi hissiyat ve tesirlerden tamamen tecerrüt ederek yalnız tahkikatın seyrini takip etmeli ve kanaatinizi zaafa düşünecek herhangi bir tereddüdü mucip nokta hakkında lâıyk olduğu veçhile inceleme yapmak suretile suçsuz bir masumun suçlu mevkiine düşmesine veya bir suçlunun cezasız kalmasına meydan ve imkân bırakmamalıdır.

2 — Tahkikat işlerinde görülen noksanlara işaret ederken polis divan heyetlerinin salahiyet ve kanunî vazifelerine de temas etmeyi faydalı görüyorum.

Meslek içerisinde seçilmiş zabıta âmirlerinden toplanmış olan divan heyetlerinin polisin ruhî ahvaline vâkıf bulunmaları hasebile yapabilecekleri hareketleri yakından tetkik ve takdirde güçlük çekmeyecekleri şüphesiz bulunmakla beraber bazan tahkikat evrakındaki noksanlara dikkat edilmediği ve memurların müdafaasını tetkik ve tahkike lüzum görmeksizin kararlar verildiği itirazın verilen lâyihaların okunmasıyla anlaşılmakta ve bunlardan kanuna uygun görülmeyenler encümente nakzedilmektedir. Verilen kararların itiraz ve nakzı mucip olmaması için gelen tahkikat evrakının her noktadan tekemmül etmiş bulunması lâzımdır. Buldukları mahallin uzaklığı sebebiyle divana celbi kabil olmiyan memurlara memurun kanununun 55 inci maddesine tevfikeyle ittihamı mucip mevat tasrih edilerek tebliğ edildikten sonra alınacak müdafaaname ve tahkikattan hasıl olacak netice ve kanaate göre yeniden tetkik ve tahkiki icap ettirir bir cihet varsa tahkikat yapılmasını; kâfi görüldüğü takdirde her türlü tesir ve hissiyattan azâde olarak hareketinin temas ettiği

maddeye tevfikân karar verilmesini ve bir gûna yanlışığa mahal bırakılmamasını ehemmiyetle rica ederim.

3/9/936

Öz:

Hal tercümeleri ile sicil defterlerinin sureti tanzimi
H.

S.12150

13/1/936 gün ve 373 sayılı umumî tebligata ektir:

1— Memurini zabıttan alınacak hal tercüme varakaları ile Emniyet Müdür ve memurluklarınca doldurulacak sicil defterlerinin yazılış tarzları evvelce izah edildiği halde vilâyetlerden gönderilen bu varaka ve defterlerin pek çoğunun istenildiği gibi yazılmamış olduğu görüldüğünden aşağıdaki izahatın tekrar verilmesine lüzum hasıl olmuştur.

2— Hal tercümeleri:

A: Hal tercümeleri mutlaka memurun kendi el yazısı ile yazılmalıdır.

B: Hal tercümesinin şahsî hüviyet hanesine: Memurun soyadı behemehal yazılmalıdır.

C: Şimdiki memuriyeti hanesine: Memurun halen bulunduğu kadro ile rütbesi, yaka numarası ve rütbeli olanların sicil, polis memurlarının dosya numaraları mutlaka yazılmalıdır.

D: Tahsilin derecesi hanesine: Hal tercümesini yazan memur; en son olarak hangi vilâyet veya kazanın hangi mektebinden (iptidâî, rüşdî, idadî, lise, hukuk) hangi sene neş'et ettiği veya ikmal etmeden çıkmış ise kaçınıcı sınıftan çıktığı yazılmakla beraber polis mektebinin kaçınıcı devresinden hangi tarihte şahadetname aldığı yazılmalıdır. Şayet polis mektebi tahsili görmemiş ise (henüz polis mektebine gitmedim) diye işaret etmelidir.

E: Vesikalarının hanesine:

1— Nüfus hüviyet cüzdanının

2— Mektep şehadetname veya tasdiknamesinin

3— Polis mektebi şahadetnamesinin örneklerinin tarih ve numaraları yazılmalıdır.

F: Mahkûmiyet veya işten el çekmek ve iadei memuriyet hanesine: Bu sual açıktır. Varsa izah edilmeli; yoksa (yoktur) diye yazılmalıdır,

H: Nafakası üzerine borç olanlar hanesine: Bu haneye yalnız (karı, evlât, ana, baba, dede, nine, askerlik çağına girmemiş kardeş, hemşire, torundan) mevcut olanlar yazılmalı; bunlardan başka kimse yazılmamalıdır.

K: Eserler hanesine: Varsa tasrih edilmeli, yoksa (yoktur) diye yazılmalıdır.

İ: Hususî şerefli, fahrî hizmetleri hanesine: Bu gibi hizmetleri varsa yazılmalı; yoksa (yoktur) diye yazılmalıdır.

G: Emlâk ve serveti hanesine: Varsa memurun kendisine ve refikasına ait olanlar yazılmalıdır.

L: Bulunduğu memuriyetler hanesine: Polis mesleğine girmezden evvel maaşlı devlet memuriyetlerinde bulunmuş ise onlar sırasile yazılıp bu memuriyetlere ait vesaikin örnekleri de hal tercümesine raptedilmelidir.

M: Hal tercümesinin 4 üncü sahifesinin nihayetindeki boş yere 51 kuruşluk pul yapıştırılıp pulun üstüne tarih konduktan sonra hal tercümesini veren memur açıkça imzasını atmalıdır.

N: En sonra yazılı olan bir satır yazının altı da: Hal tercümesini veren memurun âmiri tarafından resmî mühür Üzerine imza konularak tasdik edilmelidir.

3— Sicil defterleri:

A: Bu defter memurdan alınacak hal tercümesi üzerine Emniyet kadrosunun sicil işlerine bakan memur tarafından doldurulur.

B: Sicil memuru; sicil defterinin bütün sahifelerindeki yazılı hususati gözden geçirir; burada dikkat edilecek bir şey varsa o da hal tercümesinde yazılı olan şey-

leri aynen ve kat'iyyen silinti ve kazıntı yapmadan okunaklı ve iyi bir yazı ile yazmaktır.

C: Sicil defterinin memurun bulunduğu memuriyetler hanesine: Hal tercümesi veren memurun polise girmeden evvel başka memuriyeti bulunduğu takdirde evvelâ bu memuriyeti aynen ve onun altına mevcut künye defterine göre polisteki safahatı memuriyeti yazılmalıdır.

D: Ceza ve mükâfat hanelerine: Memurun aldığı ceza ve mükâfatlar yazılmalıdır.

E: 13 üncü sahifedeki ahvali sıhhiye hanesine: Memuru; polise girdiği tarihte muayene eden heyeti sıhhiyenin raporunun hulâsası ile tarih ve numarası yazılmalıdır.

F: Sicil defterinin en son sahifesinin arkasına (tasdik edilir) ibaresi yazılarak Emniyet Müdür ve memurluklarınca resmî mühür basılıp üzerine imza atılmak suretile tasdik edilmelidir:

H: Bu şekilde tanzim ve tasdik edilen sicil defteri ile hal tercüme varakası, vesika örnekleri ve iki kıt'a fotoğraf hepsi bir arada olmak üzere Emniyet İşleri Umum Müdürlüğünde mevcut dosyalarına konulmak üzere gönderilmelidir.

K: Hangi memurdan hal tercümesi alınarak hakkında sicil defteri tanzim edilip Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne gönderilirse o memurun künyesine (hal tercüme varakasının alındığı tarih ile Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne gönderildiği tarih ve numarası) behemehal işaret edilmelidir.

4— Yukarıda yazılı izahatın Emniyet Müdür ve memurluklarında sicil işlerine bakan memurlara iyice anlatılmasını ve bu izahat dairesinde muamele yapılmasının teminini tamimen rica ederim.

12/9/936

S. 11742

Kadrosunda müstahdem bulunan merkez memuru, birinci, ikinci ve üçüncü komiserlerle polis memurlarının mesleğe dühullerini, polis mektebinden mezun olup olmadıklarını, mezun oldukları takdirde hangi polis mektebinden ve kaçınıcı devreden çıktıklarını, tahsil derecelerini ve buna dair şehadetnameleri olup olmadığını ve bildiği lisanlarla okuma, yazma, konuşma ve tercüme kabiliyetleri derecesini gösterir bağlı numuneye göre bir cetvelin tanzimde en çok on beş güne kadar Umum Müdürlüğe gönderilmesini tamimen dilerim.

5/9/936

S. 14079

3/9/936 tarih ve Ş. 3. 11741 sayılı tamime ektir.

Suçlu veya şahit sıfatile ifadeleri alınan polis âmir ve memurlarının kendi ifadelerini el yazılarile yazmaları her bakımdan gerekli iken tahkikatı yapan veya ifadeyi alan âmirlerin; bu noktayı gözönünde bulundurmayarak aldıkları ifadeleri kendi el yazılarile yazdıkları ve bunun neticesinde de ifadenin söylendiği gibi alınmadığı şeklinde hoş görülmeyecek vaziyetlerin meydana almasına sebebiyet verdikleri anlaşılmaktadır.

Şahit veya suçlu olsun; ifadesi alınan herhangi bir polis âmir ve memurunun ifadesini bizzat kendi elile yazması; yukarıda işaret edilen haklı iddiaların izalesine yardım etmesi itibarile çok faydalıdır. Bundan sonra bu gibi âmir ve memurların verecekleri cevapları kendi el yazılarile yazmalarının usul ittihazını rica ederim.

Öz:

Evvelce poliste istihdam edilmiş olan ve sonradan alınan polis memurları H.

S.14080

25/8/936 tarih ve 11159 sayılı tamime ektir.

Vilâyetleri Emniyet kadrosunda açık bulunan polis memurluğuna tayin edilecekler arasında evvelce poliste istihdam edilmiş olanlar varsa bunların istihdam edildikleri kadro isminin ve bilhassa en son çalıştıkları vilâyet kadrosu adının intihap evrakında tasrih edilmesini rica ederim.

22/10/936

Öz:

Kazalarda istihdam edilen polisin adlı işlere de bakmaları H.

S. 15461

Münhasıran istihbarat ve tetkiki hüviyet işlerle meşgul olmak üzere bir müddet evvel bazı kazalarda teşkil edilen ve bir üçüncü komiser ile üç polis memurundan ibaret olan polis kadrolarının; resmî üniformayı taşıdıkları için haber alma ve tetkiki hüviyet işlerini hakkile yapamamakla beraber bu işlerle meşgul oldukları kanaatinde bulunan hudut jandarma komutanlarının da sözü geçen işlere alâka göstermemelerine sebep oldukları anlaşılmaktadır.

Bu itibarla kazalarda istihdam edilen noksan mevcutlu polis kuvvetlerinin eskisi gibi istihbarat ve tetkiki hüviyet

işlerle imkânın müsaadesi nisbetinde meşgul olmakla beraber adlı vazifeleri de yapmaları muvafık görülmüştür. Bu suretle muamele yapılmasını rica ederim.

19/11/936

Öz:

Parmakizi alınacak kimselere mahsus fişlerin gönderilmesi hakkında

5/12/935 tarih ve 1026 sayılı betiye ektir.

Polis vazife ve salâhiyet kanununun beşinci maddesinde gösterilen kimselerin parmak izlerini alıp merkezse göndermek üzere (300) tane erkeklere ve (100) tane öle kadınlara mahsus parmakizi fişi posta ile yollanmıştır.

Sözü geçen suçluların adres ve şekillerinin ayrıca tedbiri için mahsus şekil kâğıtları da gönderilecektir.

Bu evrakın alındığının bildirilmesini ve yukarıda anılan tebligat dairesinde gereğinin yapılmasını dilerim.

8/1936

Öz:

Antonio J. Szecepanek H.

Birleşik Amerika Hükümeti Şimalî Maşaçuzet Cumhuriyeti Emniyet dairesinden alınmış olan bir yazının dilimize çevrilmiş örneği bağlıdır.

Bu yazıda adı geçen Newbuty Parttaki de üç yaşında oğlu ile birlikte (Annie Spiewek) adında bir kadını öldürdükten sonra (1700) dolar çalarak kaçtığı bildirilen

Antonio J. Szcapanek) adlı kimsenin vilâyetimizin çevresi içinde bulunması halinde gözönünde tutularak Vekâlete haber verilmesini dilerim.

9/1936

Öz:

Hüviyetlerinin tetkikine lüzum görülen ecnebilerle ekalliyetlerin ana, baba, oturdukları yer ve sairinin yanlış tesbit edilmemesi H.

Herhangi bir sebeple haklarında muamele cereyan eden veya hüviyetlerinin tetkikine lüzum görülen ecnebilerle ekalliyetlere mensup kimselerin; bu muameleleri sırasında kendi, aile, baba ve ana adlarının ve yabancı ellerdeki doğum ve oturdukları yerlerin çok defalar yanlış tesbit edildiği geçen muamelelerden anlaşılmaktadır.

Bu hal, görülecek işlerin selâmetini ihlâl etmekle beraber yurdun emniyeti ve asayiş bakımından üzerinde durulması ve işlenmesi gerekli bulunan kimselerin takip safhalarını değiştirmek ve yahut lüzumsuz kimselerin takibine meydan vermek gibi zararlı neticeler tevhit etmektedir.

Binaenaleyh sözü geçen kimseler hakkında yapılacak bütün kayıt ve yazı işlerinde kendilerile aile, ana, baba adlarının, yabancı ellerdeki doğum ve oturdukları yerlerin ellerinde bulunması lâzım gelen pasaport, askerlik vesikası, diyamoni veya bunlara benzer diğer resmî vesikaları esas ittihaz edilerek Türkçe telâffuzla yazıldıktan sonra ayrıca da vesikalarında kendi dillerde yazılı olduğu gibi aynen birer muterize içinde yazılması muvafık görülmüştür.

Gereğinin ona göre temin buyrulmasını ehemmiyetle rica ederim.

Umumî Müfettişliklere ve vilâyetlere yazılmıştır.

11/1936

Öz:

Polis mecmuası ile forma halinde
çıkacak olan kanunların demirbaş
olarak saklanması hakkında

Cumhuriyet polisinin bilmesi ve tatbik etmesi gerekli olan kanunlar ve nizamlar ve talimatnamelerle düzeltilen ahkâmı bir araya getirilmiş ve meslektaşların istifadelerini temin etmek için bunların, Polis Dergisinin 307 inci sayısından başlamak üzere forma halinde dağıtılması takarrür etmiştir.

Polisin, vazifesine taallük eden işlerini başka yerlerden aramağa lüzum duymaksızın elindeki bu kitaptan öğrenmesi ve bu gibi işlerini kanunların kat'î hükümlerine güvenerek ve bilerek yerine getirmesi gayelerimizin esasını teşkil etmekte olduğundan neşredilecek mevzuat arasında polisi şiddetle ilgilendiren haller de siyah çizgilerle ayrıca işaret edilecektir.

Polis Dergisi ile veya icabında ayrı olarak dağıtılacak olan bu formalar her memurun şahsına ait olmayıp demirbaşdır, memurlar; kadroları değıştikçe veya vazifelerinden ayrıldıkları zamanlarda bunları devletin diğeri eşyasile birlikte teslim etmeğe mecburdur. Bunların ne zaman ciltletileceği ayrıca tebliğ olunacaktır. Şu itibarla formaların çok güzel muhafaza edilmesi, kirletilmemesi, yırtılmaması lâzımdır. Aksi takdirde, devlet malına tecavüz edilmiş sayılarak muamele yapılacaktır.

Müfettişlerle âmirlerin bu hususu dikkatli bir surette

kontrol eylemelerini ve âmirlerin bu tamimi her memura okutarak imza ettirmelerini dilerim.

10/1936

Öz:

Yedinci arttırma ve yerli mallar haftası H.

Sayı: 5000

12/Birinci kânun/936 da başlayacak olan (7 inci arttırma ve yerli mallar haftası) hakkında Ulusal Ekonomi ve Arttırma Kurumu Genel Sekreterliğinden alınan 7/11/ 1936 gün ve 911 sayılı yazı benzeri ilişik olarak gönderilmiştir.

Bu haftanın Hüsnomal bir önemle kutlanması için gereken tedbirlerin alınmasına ve ulusal ekonomik durumumuzun yükselmesi lüzumundan çok hayırlı sonuçlar vereceği şüphesiz bulunan bu gibi hareketlere yakından ilgi gösterilerek yurtda şümulü bir ekonomik duygu yaratılması ergesiyle yurtdaşların ulusal benliği üzerinde silinmez izler bırakabilecek yollardan teşvik ve takipte bulunulmasını tamimen rica ederim.

Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

12/11/1936

Her yıl olduğu gibi bu yıl da 12/Birinci kânun/1936 tarihinde Başbakan General İsmet İnönünün bir söylevile açılacak olan (Yedinci arttırma ve yerli malı haftası) başlıyor.

Bu haftanın canlı ve özlü bir ekonomi bayramı halinde kutlanması için bütün ilbay ve ilçebayların yardımlarına muhtaç bulunduğumuz tabiidir.

Bu itibarla sayın Bakanlıktan aşağıdaki dileklerimizizin bütün ilbay ve ilçebaylara bildirilmesini rica ederiz.

1— Şubelerimize gönderdiğimiz tamimler içinde hafta hazırlıklarına ve onun canlandırılmasına yardım.

2— Çalışkan olmıyan şubelerimizin başında yeni idare kurulları seçilmesinin elde edilmesi.

3— Haftamız, aynı zamanda üzüm, incir, fındık, Ayıntap fıstığı, portakal, elma, kısaca yurdumuzda yetişen kuru ve yaş yemişlerin haftası da olduğından o hafta içinde, bütün evlerde ve kahvelerde kahve, çay yerine bu yemişlerimizden yenmesinin elde edilmesi için icap eden tedbirlerin alınması.

4— Hafta içinde arttırma kumbaralarının içinde kaç para bulunursa bulunsun bankalara getirilip yatırılmasının ve hali vakti yerinde olanlara kumbaralar aldırılmasının elde edilmesi.

Bu dileklerimizizin bütün ilbay ve ilçe baylıklara çabucak ve ehemmiyetle bildirilmesini rica eder, derin saygılarımızı sunarız.

Öz:

Suçlu memurların hukukî vaziyetlerinin en kısa bir zamanda tesbiti H.

Sayı: 5001

Memuriyet vazifelerinden ilgili suçlardan maznun mevkiine düşmüş memurların cezaî takibat karşısındaki hukukî vaziyetlerinin en kısa bir zamanda tesbit edilerek yanlış ve eksik muamelelerle işin sürüncemede bırakılmaması ve bilhassa valilerin yerine mektupçuların riyaset ettikleri idare heyeti muamelâtında daha ziyade nakz sebepleri göze çarpmakta olduğundan bu hususun önlenerek bu gibi yanlış ve eksik muamelelerle işi sürüncemede bırakanlar hakkında kanunî takibat yapılmasına mütedair

bulunan Başvekâlet Yüksek Makamının 28/10/936 gün ve 6/3644 sayılı buyruklarını örneği ilişik olarak gönderilmiştir.

Gereğinin önemle takibini tamimden bildiririm.

Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

12/11/1936

Başvekâlet Yüksek Makamının 28/10/936 tarih ve 6/3644 sayılı tamimin suretidir:

Şûrayı Devlet Reisliğinden alınan bir tezkerede: Memuriyet vazifelerde ilgili suçlardan maznun memurların cezaî takibat karşısındaki hukukî vaziyetlerinin en kısa bir zamanda tesbiti ve kanun hükümlerinin tatbiki idarenin en yüksek menfaati iktizasından olduğu kadar bu memurlardan suçsuz olanların şüpheli vaziyetlerinden bir an evvel kurtulmaları da şahsî haklarından ve adalet mefhumu icaplarından bulunduğu halde geçen senenin çalışma hasılası, vasıtalı, vasitasız alâkadar vazife sahiplerinin bu adlî gayenin husulüne engel olan dikkatsizlik ve ihmallerini tebarüz ettirdiği ve bu yüzden 15 vilâyetten gönderilen tahkikat evrakındaki bozma nisbetinin % 25 i geçtiği, bozma sebepleri arasında valiler yerine ekseriya mektupçuların riyaset ettikleri idare heyetleri muamelâtında evvelce tesbit edilen tebligata, itiraz arzuhallerinin kaydına, şahitlerin dinlenmesine dair usulî noksanlardan başka memurların müdafaası alınmadan karar verilmek ve Şûranın fesih ve iade mazbatalarını dosyada bulundurmamak, mühürsüz ve hükümsüz mazbatalar göndermek, tekâmül eden evrakı uzun müddet merciine göndermemek gibi bariz ve esaslı noksanlara tesadüf edildiği ve bu noksanların ikmalî için dosyaların geri gönderilmesine zaruret hasıl olarak tahkikat işlerinin yersiz uzamasını

ve bu yüzden adaletin müessir surette tecellisi imkânları zail olmakla beraber işleri de kadronun çerçevesine sığamayacak derecede çoğalmasını mucip olduğu bildirilmekte ve her cihetten zararlı olan bu ihmal ve noksanların önüne geçilmesi için gereken tedbirlerin alınması rica edilmektedir.

Müteaddit tebligata rağmen bu hususta ihmal ve dikkatsizlikleri görülecek alâkalı memurlar hakkında suçluların cezalarını geciktirmeğe, suçsuzların uzun müddet zan altında kalarak maddeten ve manen mutazzarır olmalarına ve muamelâtın uzayıp çoğalmasına sebep olduklarından dolayı cezaî muamele yapılarak bundan sonra tekerrürüne meydan verilmemesinin teminini tamimen rica ederim.

Öz:

Arap harflerile müracaat
 kabul edilmemesi H.

Sayı: 5002

1— Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkındaki 1353 sayılı kanun üzerine Arap harflerile yapılacak müracaatların kabul edilmeyeceği evvelce tamim edilmişti. Türk Ceza Kanununun bazı maddelerini değiştiren 3038 sayılı kanunun 526 ıncı maddesi bu hareketi üç ay hapisle cezalandırmış ve aynı zamanda bu suç meşhut cürümlerin takibi usulüne de tâbi bulunmuş olduğundan Arap harflerile olacak müracaatların hiç bir muameleye tâbi tutulmadan imha edilmesi tekrar tamimen bildirilir.

2— Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmış, gazete ile de ilân edilmiştir.

16/11/1936

Öz:

Zafer Bayramında
Hüsnomal hâdiseler
olmadıkça Kaymakamların
merkezler-inden
ayrılmaları H.

Sayı: 5150

Bazı kaymakamların 30/Ağustos Zafer bayramında bulunmamak maksadile bahaneler ihdas ederek kaza merkezlerinden ayrıldıkları vaki şikâyetlerden anlaşılmaktadır.

Ulusal günlerimizin en başında gelenlerden biri olan Zafer bayramının ulusal önem ve kutsiyetinin takdir edilerek asayişe müessir olacak Hüsnomal ahval müstesna olmak üzere Zafer bayramının yaklaştığı günlerde hiç bir sebep ve bahane ile kaza merkezinden çıkılmaması ve bayramdan evvel teftiş, tetkik ve saire gibi işlerle merkezden ayrılmak zarureti görülen ahvalden bayramdan bir gün önce merkeze dönülerek bayramı geçirdikten sonra tekrar gidilmesinin usul ittihaz edilmesini önemle rica ederim.

Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

20/11/1936

Öz:

Çatalağzı istasyonunun
işletmeye açıldığı H.

Sayı: 5154

1— Filyos - Zonguldak hattı üzerinde bu kerre inşaatı biten Çatalağzı istasyonunun 19/11/936 gününden itibaren her türlü nakliyata açılacağı ve bu tarihten itibaren Ankaradan Çatalağzına çarşamba, perşembe, cu-

martesi, pazar günleri saat 14,20 de; Çatalağzından Ankaraya cuma, pazar, pazartesi günleri saat 17,50 de;

Çankırından Çatalağzına pazartesi, salı, cuma günleri .saat 6,5 de;

Çatalağzından Çankırıya salı, çarşamba, cumartesi günleri saat 6,05 de birer muhtelit katar hareket ettirileceği Nafia Vekâletinin 16/11/936 gün ve 11036/11170 sayılı yazısı üzerine tamimen bildirilir.

2— Vilâyetlere, Umumî Müfettişliklere ve Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

20/11/1936

Sayı: 5151

Vilâyet ve kazaların 935 yılında varide ve sadıra defterlerinde mukayyet gelen ve çıkan işlerle 936 senesine devredilen ve 936 yılında da bir temmuza kadar gelen ve çıkan işlerin ekli numuneye göre tasdikli birer cetvelinin gönderilmesi tamimen bildirilir.

Vilâyetlere yazılmıştır.

11/1936

..... kazasının

.....Vilâyetinin 935 yılında gelen ve giden evrakla 936 yılına devredilen ve 936 yılı bidayetinden haziran gayesine kadar gelen ve çıkan evrak miktarını gösterir çizelge

935 yılında			936 yılına devredilen	936 başlangıcından Haziran sonuna kadar		
Gelen	Giden	Yekûn		Gelen	Giden	Yekûn

Mahallî İdareler Umum Müdürlüğü

S. 175/4155

1— Köy idarelerinde para ve idare işleri için ayrı ayrı yılbaşı kullanılmasının birçok karışıklıklar doğurduğu ve bu yüzden üzerinde durulmağa değer güçlükler başgösterdiği bazı vilâyetlerin bildirişlerinden ve yapılan araştırmalardan anlaşılmıştır.

Bundan ötürü köy idarelerinin bir senelik çalışmalarını düzenliyen köy bütçelerinin köylünün toplu buldukları aylarda yapılması muvafık görülmüştür.

Bundan böyle; idari işler gibi köy hesap işlerinin de takvim başı olan ikinci kânun ayından başlaması ve 537 yılı başından bu şeklin her tarafta böylece yürütülmesi tensip edilmiştir.

2— Bunun için 936 köy bütçelerindeki tahsisattan I inci kânun sonuna kadar tahakkuk etmemiş olan masrafların ödenmemesi ve geri kalan muhassasatın iptali lâzımdır.

Ancak ikincikânun başına kadar tahsisatına uygun yapılmış işlerden borç tahakkuk etmiş ve gününde ödenmemişse bunların 937 bütçelerinde açılacak (eski borçlar) faslına konarak verilmesi icap eder.

Bunun gibi birinci kânun sonuna kadar tahakkuk edip te toplanamayan gelirlerin bakayaya alınması lâzımdır.

3— Yeni bütçelerin de 5 yıllık kalkınma programlarına göre ikinci kânun birinci gününde yürütüm yerine geçecek surette ikinci teşrin sonlarında hazırlanmış ve birinci kânun başında karara bağlanmış olmasını ve aynı ayın 15 ine kadar kaymakamlarca görülerek gereken yürütüm tedbir ve imkânlarının aldırılmasını ve işin şimdiden köy idarelerine bildirilmesini rica ederim.

4— Bütün vilâyetlere, umumî müfettişliklere ve merkez dairelerine yazılmıştır.

16/11/936

Umumî Müfettişliklere

S. 291/4181

1— Sosa ve köprüler kanunu mucibince mükellefiyet harici bırakılmaları lâzım gelen istisna hakkını haiz kimselerin de mükellefiyet cetvellerine ve tahakkukata ithal edilerek terkin muamelesinin müracaat ve tahkikata talik edilmekte olduğu yapılan teftiş ve tetkiklerden anlaşıldı.

Bu hal lüzumsuz surette muamelâtın çoğalmasını, hesapların karışmasını istilzam etmekte olduğu gibi vatandaşlara birçok külfet ve masraflar da tahmil etmektedir. Bundan sonra:

A: Köy muhtarları tarafından her sene tanzim edilmekte olan yol mükellefiyeti cetvellerine sinni mükellefiyet, dahilinde olanların hepsi dercedilmekle beraber beş çocuklu, malûl, fakir, askerde ve tahsilde bulunanlar gibi kanunen istisna hakkını haiz olanların isimleri hizasına şerh verilerek bu şerhlerin ayrı ayrı resmî mühür ve imza ile tevsik edilmesi.

B: Mükellefiyet cetvellerinin arkası alındıktan sonra her köy ve mahallede cetveller üzerinde tesbit edilen istisna hakkını haiz kimselerin isim ve künyelerinin taallûkuna göre ayrı ayrı kâğıtlara çıkartılarak nüfus, askerlik şubesi, zabita ve diğer alâkalı mercilere gönderilmek suretile teyit ettirilmesi.

C: Bu şekilde evrakı müsbitelerine müsteniden tesbit ettirilecek mükellefiyet harici kimselerin cetvellerden tenzili ile bakiye kalacak mükellefler yekûnunun umumî tahakkuka alınması ve tahakkuk cetvellerinin bu şekilde tasdika sevk edilmesi hususunun usul ittihaz edilmesi tamamen tebliğ olunur.

2— Umumî Umumî Müfettişliklere ve bütün vilâyetlere yazılmıştır.

19/11/936

Sayı 59/164

Nüfusunun % 78 zi köylerde yaşayan Türkiye Cumhuriyeti sayısı kırk bini geçen bu varlıkları 18 mart 340 tarih ve 442 sayılı kanunun çerçevelediği iktidar ve selâhiyetlerle teşhiz ederek faaliyet ve inkişaf sahasını hüviyet ve icabları ile mütenazır hale getirdi.

Saltanat idaresinin - her sahada olduğu gibi - asırlara şamil ihmaline uğrayan köylerimizin plânlı hareketle kısa bir zamanda kalkınması yeni rejimin önemle üzerinde durduğu umdelerdendir.

Ancak her faaliyet hareketinde olduğu gibi müsbet netice ihtiyaç ve iktidar ile mütenasip mesai programlarından elde edilebilir. Çizilecek kalkınma plânının hayali şekillerden uzak kalması ve realitelere uygun olması şarttır.

İdare âmirlerimizin yüksek bilgi ve iktidarlarından bunu beklemek çok haklı ve yerinde bir temenni olur.

Köylerin faaliyet programı çizilirken mahalli ihtiyaçların, nüfus kesafetinin ve İktisadî bünyenin dikkat nazarına alınması, her vilâyeti teşkil eden köylerin bu esaslara uygun tasniflere tâbi tutulması zarurîdir.

Mahalli ihtiyaçlar, İktisadî bünye uygun bir tertib altına alınır ve senerelere şamil programlara bağlanarak tatbikatında hassasiyet ve tecellüt gösterilirse muvaffak netice emri vaki haline gelir. Aksi taktirde plânsız ve karışık mesaiden eser ve netice beklenemez.

Çizilecek mesai programlarının tatbik kabiliyetini haiz, bilhassa mahallî ihtiyaçlara, İktisadî bünyeye ve halkın tediye kabiliyetine uygun olması ne kadar lâzım ve zarurî ise tatbikatından ferdin istihsal faaliyetinin müteessir olmaması devlet vergileri tahsilâtına sekte vermemesi ve umumî mahiyeti haiz âmme hizmetini mütevazın şekilde inkişafını müteessir etmemesi lâzımdır. Bütün bu icabları göz önünde bulunduran programlardaki muvaffakiyet vadeder.

Binaenaleyh:

A — Her Vilâyet kendine bağlı olan köylerin yukarıda

gösterilen esaslara uygun şekilde tasnifini yaparak bölgelere göre beşer senelik mesai programları tanzim ettirecektir.

B — Köy kanununun köyün mecburî işleri arasında saydığı köy hizmetlerinden her senenin faaliyet programına alınacak kısımların tahakkuku bütçelere o işleri başarabilecek miktarda tahsisat konması mümkün olabileceğinden programa alınacak işlerin köy gelirleri halkın tediye kabiliyetiyle mütenasib olması lâzımdır.

C — Köy bütçelerinde nakdî tahsisattan ziyade iş ve ayniyatta yer verilmelidir. Ancak bunların derece ve nisbetleri de hiç bir zaman istihsal hayatına müessir olacak veya sarsıntı yapacak şekilde olmamalıdır.

D — Köy sınırları içinde yapılacak işler için salınacak paralar tutarının köy kanununun 16 ıncı maddesini değiştiren 2491 sayılı kanunun 1 inci maddesinde gösterilen azamî haddin fevkine çıkmaması üzerinde dikkatle durulacak hususattandır. Aksi hal takib ve mes'uliyeti mucittir.

E — Köylünün birleşmesi ve imeci suretile yaptırılacak işlerde iş programlarına göre tanzim edilerek bedenî mesaiden azamî randman alınması esbabı temin edilmelidir. İş devrelerinin köylünün ziraat işleriyle uğraştığı zamanlara tesadüf ettirilmemesi ehemmiyetle nazarı dikkate alınacak hususattandır.

F — Köy yolları çok iyi hesaplanacak bir programa göre yaptırılmalıdır. Birinci plâna bir çok köyleri alâkadar eden pazar yollarına sokulması ve güzergâhına tesadüf eden köylülerin bir devrede kendi sınırları içinde ve fakat aynı tül üzerinde çalıştırılması hasılat noktasından çok amelî ve faideli bir tedbirdir.

Toprak tesviyesi çok zaman çiğnenmiş ve üzerinden geçilen yollarda iptalini mucib olmakta bulunduğu ve köy yollarının şose haline kalbi de imkânsız bulunduğu bu kabil yollar üzerinde yapılacak amelîye manii mu-

rum avarızın izalesi, tekerlekli vesaitten geçmesine müsait şekle sokulması, bilhassa bataklık yerlerin blokaj edilmesi ve nihayet köprülerinin kurulması gibi faydeli kısımlara inhisar ettirilmelidir.

J — Köy bütçelerinin ve iş programlarının ihtiyaca ve mevzuata uygun şekilde samanında yaptırılması ve merkezi murakabaya tabi tutulması muvaffakiyetin yüksek âmilleri arasındadır. Bunun için yukarıda işaret edildiği gibi her şeyden evvel köylerin ihtiyaç ve istidatlarile mütenasib beşer senelik mıntakavî mesai programları tanzim ettirilerek köy bütçelerine bunlara muvazi surette tahsisat koydurulması ve bu şekilde tasdik edilecek bütçe ve programlardan birer örneğinin merkeze gönderilmesi icabeder.

K — Köy bütçelerde iş programları kaza merkezlerinde hususî muhasebe memurları vilâyet merkezlerinde hususî muhasebe müdürleri tarafından toplanarak mevzuata uygun şekle sokulması temin edilmelidir. Programa ve bütçelerin tatbikatına nahiye müdürlerde hususî muhasebe müdür ve memurları daimî nezaretle mükelleftirler.

İ — Her Vilâyet senelik program tatbikatını malî sene sonunda gözden geçirecek vesaik ve erkama müstenit bir raporla keyfiyeti merkeze bildirir. Geri kalan ve yapılmayan işler hakkında izahat verir.

Umumî müfettişlikler bölgesine giren vilâyetler iş programlarile bütçelerin ve senelik icraat raporlarının örneklerini mensub oldukları müfettişliğe de gönderirler.

Umumî müfettişliklere, bütün vilâyetlere merkez dairelerine yazılmıştır.

İdarî taksimattaki değişiklikler

Kararname sureti: Sayı: 12671

Madde 1— Hozat kazasına bağlı Balıkuşaağı nahiyesinin ilişik (1) numaralı cetvelde yazılı 4 köyü bu nahije ve kazadan alınarak Ovacık kaza merkezine, Ovacık kazasına bağlı Demir nahiyesinin, ilişik (2) N. 11 cetvelde yazılı 5 köyü bu nahije ve kazadan alınarak Hozatın Sin nahiyesine ve (3) No. 11 cetvelde yazılı Ovacık kazasının beş köyü de bu kazadan alınarak Hozat kazasının Kakbir nahiyesine bağlanmıştır.

Madde 2— Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

18/11/936

Hozat kazasının Balıkuşaağı nahiyesinden alınarak Ovacık kaza merkezine bağlanacak köyleri gösterir (1) No. 11 Cetvel

Köyün adı

Balikan
Elgazi
Mamlis
Halitpınarı

Ovacık kazasının Demir nahiyesinden alınarak Hozatın Sin nahiyesine bağlanacak köyleri köyleri gösterir (2) No. 11 Cetvel

Köyün adı

Ballımezraası

Haçili
Halvori
Halvorivangi
İstiran

**Ovacık merkez kazasından alınıp Hozatın Kakbir nahiyesine
bağlanacak köyleri gösterir**

(3) No. 11 Cetvel

Köyün adı
Kıramezraası
Hanife
Danziilulya
Kavgı
Titnik

Kararname

No. 12672

Madde 1— 3012 sayılı kanunla İstanbul vilâyetinde yeniden kurulmuş olan Eyüp kazasına ekli cetvelde yazılı nahiye ve köyler verilmiştir.

Madde 2— Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

18/11/936

**3012 sayılı kanunla kurulan İstanbul vilâyetine mülhak Eyüp
kazasına (bağlanan köyleri gösterir**

Cetvel:

Köyün adı	Eski bağı olduğu yer
Eyüp (kaza merkezi)	Fatih kazası
Küçükköy	» »
Alibeyköyü	» »

Kemerburgaz nahiyesi

Kemerburgaz		Beyoğlu kazası:
Akpınar köyü	»	»
Çiftalan »	»	»
Cebeci »	»	»
Ovayeri »	»	»
İhsaniye »	»	»
Kısırmandıra	»	»
Pirinçi	»	»
Petnahur	»	»
Ağaçlı	»	»

---

1) 12/11/936 tarihinden itibaren Ovacık kazasının Demir nahiyesine bağlı Leşkan, Vasil, Kurik, Pozvenk, Vank ve Sırbat köyleri bu nahiyyeden alınarak Ovacık merkez nahiyesine,

2) Ovacık merkez nahiyesine bağlı, Zarük, Harsi, Mansuruşağı, Aktaş, Derik, Hanuuşağı, (Haniler), Malmerek ve Vartinik köyleri bu nahiyyeden alınarak Demir nahiyesine,

3) Hozat kazasının Amutka nahiyesine bağlı Agzonik, Hadişar, Kilise, Kalankoz, Karataş, Norşin, Peyik, Poti, Yukarısekedik, Cevizlik, Aşağısekedik, Kalecik, Sürpiyan ve şihbap köyleri de bu nahiyyeden alınarak Hozat merkez nahiyesine bağlanmıştır.

Arzedirim.

4) Genelkurmay Başkanlığına ve Harta Genel Direktörlüğüne yazılmıştır.

11/1936

Tekaüt ve Yetim aylıkları
1/10/936 dan 1/11/936 ya kadar

Gelveri nahiyesi müdürü Yusuf Ziya	Tekaüt
Sivas eski evrak müdürü Halit	Eytam
Efsus nahiyesi eski müdürü Nasrullah Mucin	Tekaüt
Ortaköy nahiyesi müdürü Hasan Fehmi Süer	»
Urla tahrirat kâtibi Naci Erdik	»
Kirmit nahiyesi müdürü Nuri Kaya	»
Teftiş heyeti eski kâtibi Devlet demiryolları ressamı Raşit	»
Beypazarı eski tahrirat kâtibi Abdülkadir	Eytam
Burdur hususî muhasebe tahsil müfettişi M. Ziya	Tekaüt
Sarıyer B. Ş. evlendirme memuru Ali Rıza	Eytam
Selâhiye eski kaymakamı M. Emin	Tekaüt
Düzce nüfus kâtibi Ahmet Şevket	Eytam
Adalar kaymakamı Reşat	Tekaüt
Birgi nahiyesi Md. mütekait Lütfi Kiline	»
Köprü postabaşısı Hüseyin	Eytam
Eski üçüncü daire muhasebeciliğinden emekli Halil Hilmi	Eytam
Eski emanet mektubi K. mümeyyizi İhsan	Eytam
A. Hisarı D. Z. B. memuru Cevat	»
Çorum vilâyeti matbaa müdürü M. Hikmet	»
Midyat hususî muhasebe tahsildarı Abdülгани	»
Orta nahiyesi müdürü Fehmi Uyanık	Tekaüt
Çubuklu gaz deposu Md. İbrahim Halil	»
Belediye müfettişi M. Ali Cemil Bora	»
Alaşehir kaymakamı Şemsettin	»
Kütahya vilâyeti nüfus ikinci kâtibi Ahmet Yardım	»
Akhisar hususî muhasebe eski memuru Hıfzı	»

Erganimadeni nüfus müdürlüğünden emekli Salih Sami
Karagümrük nahiyesi tahrirat kâtibi Mustafa Fahri
Çine eski nüfus memuru Ali Rıza Menderes
Edirne eski encümen başkâtibi ve D. D. Y. hareket âmiri
Nafiz Erdem

Eytam
»
Tekâüt
»

Gayri Resmî kısım

Bugünkü Devletlerin Memur Rejimleri

Ön söz

Bir seri halinde devam edecek olan bu makaleler beynelmilel İdarî İlimler Kongresinin himayesi ve yardımı altında, başında «Chicago» Üniversitesi idare profesörü Dr. Leonard D. White'in bulunduğu tanınmış ilim ve idare adamlarından mürekkep salâhiyettar bir heyet tarafından çıkarılan (Modern devlette idare — The civil service in the modern State» ismindeki eserle yine aynı profesör tarafından bu sene neşredilen (Ecnebi memleketlerde idare — The civil service abroad II) ismindeki eser esas tutularak hazırlanmıştır.

Malûmdur ki, Beynelmilel İdarî İlimler Kongresi ilk defa 1910 da Bruxelles'de toplanmış, ikinci içtimaim da 1914 te yapmıştı. Umumî Harbi müteakip 1923 te tekrar Bruxelles'de toplanan kongre üniversite profesörlerinden maada, belli başlı devletlerin idaresine filen iştirak eden idarecileri etrafında toplayabilmiş ve bilhassa 1928 den sonra faaliyetini teksif etmeğe muvaffak olmuştur. Faaliyetinin müessir ve muvaffakiyetli neticeler verdiği bu devredeki içtimalara Türkiye de iştirak etmiştir. Bu makalelerin Profesör White'in kongre daimî komisyonuna yaptığı teklif üzerine toplanan resmî vesikalara istinat ettirilmiş olması objektif kıymeti hakkında kâfi bir fikir verebilecektir sanırım.

Mukaddime

Çok eski bir müessese olan «İdare» nin tarihi, medeniyete yaptığı hizmetleri, bellibaşlı hususiyetleri ve buhranları etraflı bir şekilde etüd edilmeğe lâyıktır.

Memur, her ne kadar yakın şarkın en eski medeniyetlerinde büyük bir rol oynamışsa da büyük Mısır İmparatorluğunun teessüsüne kadar henüz şahsiyetini bulamamıştı. Atınanın ihtişamlı günlerinde «hatip», «bürokrat» ı devlet idaresinde kovup çıkarmış, fakat Roma hegemonyasının hüküm sürdüğü seneler zarfında bürokrat yine eski yerini, eski şahsiyet ve nüfuzunu kazanmağa muvaffak olmuştu. Feodalizm, Roma devletinin müessir ve azametli idari bünyesini kökünden yıktı. Yalnız idari bünyeyi değil, bizzat devleti ve hizmeti ortadan kaldırdı. Toprak rejimine tâbi şahsî bir münasebet sisteminin kurulması ile âmme hayatı en asgarî derecesine indi. Müteaddit nesiller modern devleti temyiz ve tefrik eden vâsi ve mudil faaliyetler silsilesinden tamamen bihaber olarak birbirini takip ettiler

Modern idare millî devletle beraber inkişaf etmiş, şeklini, bünyesini ve fonksiyonunu millî devletin gayesinden ve ideallerinden olduğu kadar son yarım asrın teknik bilgi sahasında kaydettiği terakkiden almıştır.

Fransada Richelieu, İngilterede Henry VIII ve Elizabeth feodal devletin em-azından çıkarılmış daimî memur telâkkisini yeniden inşa eden başlıca mimarlar arasındadır.

Fakat idareye yeniden can ve kuvvet veren millî devlet, mutlak bir devlet, etrafında mesai iştiraki yapacak hiç kimseyi tanımayan, tebaa ve hükümdar esprisine sınıksız sarılan monarkların hükmettiği devletti. 1688 İngiliz ve 1789 Fransız ihtilâlleri tebaanın hiç olmazsa hükümet vazife ve salâhiyetlerine iştirakini muvaffakiyetle müdafaa etti. Ve politikacıların ellerinde oyuncak bir uşak mertebesine düşürülmeyecek bir bürokrasinin kurulması meselesini ortaya attı. Bütün on dokuzuncu asır boyunca

bu derde deva arıyan mütemadi gayretlere şahit olmaktadır.

İngilterede idarenin kumandası Kraldan parlmana geçti. Parlman politikacılarının suiistimalleri o kadar çoğalmıştı ki salâhiyetlerden çoğunun geri alınması veya bu husustaki kanunlarla himaye çareleri aranması icap etti. Nihayet Maculay, Gladston'un yardımı ile Kraliçeyi ve parlmanı iktidarda bulunan partinin adamlarını tayinden vazgeçirmeğe ve bunun yerine tayin ve intihap usullerinde gayri şahsî bir sistem kabul ettirmeğe muvaffak oldu. Ve 1870 de idareye girecekler için alenî müsabaka imtihanları prensibi kabul edildi. Bir zaman hüküm- : darın «Servant of the King», sonra fırkanın hizmetkârı olan memur bundan sonra sadece devletin ve milletin hizmetkârı olacaktı.

On dokuzuncu asırda Fransada hüküm süren nizamsız siyasî hayat kuvvetli millî bir idarenin doğuşuna mâni olamamıştı. İdareyi partilerin mütelevvin cereyanlarından korumak ihtiyacı Fransız mütefekkirleri tarafından iyice hissedilmiş ve anlaşılmıştı. Fransız devlet adamı Tocquville 1842 de ilk defa olarak mebusan meclisine, o zamana kadar hiç bir istikrar ve şekil vahdeti göstermiyen decre'ler rejimine tâbi devlet memurları için hukukî bir statü teklif etti. 1845 te yalnız bir reye karşı büyük bir ekseriyet bunu reddetti.

Alexandre Lefas'nin «Devlet ve memurlar = L'Etat et les fonctionnaris» isimli eserinde de işaret ettiği gibi her ne kadar memurlara asgarî garantiler temini için sık sık teklifler yapılmış ise de bazı çetin meselelerde, bilhassa memurların içtima hakkı üzerinde bir netice almak mümkün olamıyordu.

Fransa, hakikaten, merkeziyete dayanan kuvvetli ve mes'ul bir idare, teknik şubeler için şayanı dikkat bir terbiye ve tahsil rejimi ve devlet şûrası vasıtasile tedricen inkişaf eden garantiler sistemi ile bu meselede meslekî bir esperi aramıştır.

Almanyada, idare, Prusyanın liderliği ve tesiri altında bir kaç nesil evvel an'anesini kurmuş ve ancak son on, on beş sene içinde bu an'aneyi demokratik bir devletin şartlarına intibak ettirmek mecburiyetinde kalmıştır. Sosyal kıymetler kademelerinde idarenin aldığı hususi vaziyet ciddi surette müteessir olmuş değildir. Yalnız bir demokraside âmme hizmetlerinin teşkilâtı imparatorluktakinden daha farklı ve daha zor bir tatbik şekline ihtiyaç göstermişti.

Bugün Nasyonal Sosyalist rejim Alman idaresi üzerinde en kati tesir ve nüfuzunu göstermekte gecikmemiş, bu mesele idaredeki memurların mes'uliyet ve mürakabesi bakımından olduğu kadar âmme hizmetlerinin şümül ve vüs'ati noktai nazarından da üzerinde ehemmiyetle durulan İçtimaî bir mesele halinde ortaya çıkmıştır.

Amerika Birleşik Devletlerinde Andrew Jackson tarafından temsil edilen demokrasi intihap sistemine yakından bağlı bir idare tipi yarattı. Böylece idare partilere tebaiyet bahasına efkârı umumiyeye karşı mes'ul oldu ve bilmukabele idare parti menfaatleri uğruna müthiş bir istismara tâbi tutuldu.

Elay, Webster gibi devlet adamları bu akıbeti evvelden haber vermişlerdi. Fakat faydası olmadı. Nihayet Amerikaya Cermen an'anesinden bir parça bir şey getiren Carl Schurz, İngilterede açılan yeni devri haber veren Dorman B. Eaton ve parti müdahalesi suiistimallerinin bizzat demokrasi için tehlike olacağını sezen George William Curtis ve diğerleri efkârı umumiyeyi partilerin değil, halkın menfaatlerine karşı mes'ul bir idarenin lüzumu üzerinde hazırladılar. 1883 te meclis bu talebi istemiyerek kabul etti. Ve müteakip yıllarda muhtelif federe devletler ve birçok şehirler bu yolu takip ettiler.

Bu suretle, şu veya bu şekilde, modern âmme hizmetini ihtiva eden bürokrasiler sadakat ve merbutiyetlerini, âmmenin refahı uğruna, hükümdarlardan ayırarak evvelâ politikacılar, sonra da bizzat devlete tevcih etti-

ler. Devlette organize edilen efkârı umumiyeye karşı mes'uliyet hissi, âmme hizmetine nüfuz etmiş, ona kuvvet ve hayat vermiştir. Bunun ihtimal ki en çok tahakkuk ettiği yer İngilteredir.

* * *

Bu suretle, idarenin yaptığı işler millete ait hizmetler, âmme hizmetleri haline girince idarenin salâhiyetleri de arttı. Yirminci asrın başında ikinci bir mesele ortaya çıkıyordu:

Vatandaşların haklarını çiğnemenen bürokrasiyi müessir ve faydalı kılmak için ne yapmalı?

Yarım asırdan beri devletin faaliyet sahası üzerinde umumî ve şayanı dikkat bir genişleme vukua geliyordu. Bu saha kısmen hizmet sahasıdır: Devlet posta hizmetlerini yapmakta, bir banker gibi para işleri ile uğraşmakta, kanallar, yollar inşa etmekte, bataklıkları kurutmakta ve sulama işlerini tanzim etmekte, tahsil ve terbiye ve hıfzıssıhha programları hazırlamaktadır. Yine bu saha kısmen tanzim edici bir sahadır; Devlet burada nâzım bir rol oynamaktadır. Sınâî rekabetin alabildiğine gitmesine mâni olmakta, iş ve işçi meselelerini tanzim etmekte, sanayi re ziraat arasındaki muvazaneyi temin için tedbirler almaktadır.

Devletin faaliyet sahasındaki bu genişleme, hiç şüphe yoktur ki, idarenin salâhiyet sahasını da genişletecektir, Bunun neticesi olarak, vatandaşla memur arasındaki münasebetlerde bir tahavvül meydana gelecektir. Gerek vatandaşların âmme hizmetlerinin ifası hususundaki arzuları, gerek idarecilerin üzerlerine düşen vazifeleri hakkile yapmak bakımından sarfettikleri gayret İdarî salâhiyetlerin son seneler zarfında tevessüüne başlıca âmil olmuştur. İngilterede ve diğer Anglo - Sakson memleketlerinde bu salâhiyetler gittikçe artmaktadır. Amerika henüz bürokrasinin baskısı altına girmiş değildir. Fakat muazzam bir bürokrasinin inşası tahakkuk etmek üzeredir.

Hulâsa, garp medeniyetinin mudiliyeti arttıkça devletin nâzım müdahalesi çoğalacaktır. On dokuzuncu asrın ortasına kadar, bürokrasi esas teşkilât kanunlarında ve örf ve âdetlerinde formüle edilen vatandaş hukukuna el süremiyordu. Fakat bu tarihten sonra 1789 danberi elde edilemiyen şey, ferdin tamamen devlet kontroluna girmesi vâkiası artık tahakkuk etmiş bulunmaktadır.

***

Bugün İngilterede, Fransada olduğu gibi Almanyada, Amerikada, Belçikada ve İtalyada tamamen organize edilen bir idare karşısında bulunuyoruz. Umumî Harbi takip eden hercümerçten sonra millî varlıklarını elde eden yeni devletlerde ise bu hususta müthiş bir gayret sarfedilmektedir. İçtimaî kargaşalıkların, vatandaşla memur arasındaki münasebetlerde nizamsızlığın tevhit ettiği buhranların sonunda bir taraftan devlet otoritesini müessir kılmak, diğer taraftan vatandaş hukukunu sıyanet etmek için, hukukî statüsü tayin ve tesbit edilen bir bürokrasinin inşası zarurî görünmektedir. Umumî Harp sonunda Avusturya - Macaristan ve Osmanlı İmparatorluğundan ayrılan millî devletlerdeki cereyan bu merkezdedir.

Bu vesikalarda görüleceği gibi idareye girmen, için serbest müsabaka imtihanları umumî bir usul olarak kabul edilmiştir. Harpten evvelki Avusturyada olduğu gibi tamamen inkişaf etmiş bürokrasilerde memur hukukunu, disiplin şeraitini tayin ve tesbit eden mevzuata tesadüf olunmaktadır. Aynı surette partiler sistemine tâbi devletlerde idarenin, siyasî firkaların nüfuz ve tesirlerinden masun kalabilmesi endişesi umumdur.

İdarenin rasyonalizasyonu hususundaki temayül daha ehemmiyetlidir. Fayol otuz sene sanayi hayatında topladığı tecrübeleri bir doktrin haline koydu. Anglo - Sakson memleketlerindeki Taylorism cereyanı ve Amerikada Roosvelt idaresi altında inkişaf eden «teknik idare» prensipleri rasyonalizasyon temayülünün vazih ve kat'î şekil-

de tezahür eden safhalarıdır. Son on sene içinde Fransadaki tecrübeler daha az şayanı dikkattir. Almanyada iş meclisleri, idare komiteleri ve idare akademileri ve Alman mahkemelerinin memur hukuku hususundaki vaziyetleri bilhassa tetkik edilmelidir. İtalyada faşist rejimi âmme hizmetleri teşkilâtında çalışacak olanların yeni rejimle sıkı sıkıya alâkalı olmasını prensip yapmıştır. Almanya da İtalyayı takip etmiş bulunuyor.

Kısaca söylemek lâzım gelirse harbi takip eden son yıllar hem müşkül, hem de istikbal için ümit verici yıllar olmuştur. Bu makaleler muhtelif memleketlerdeki İdarî meselelerin ne suretle halledilmesi lâzım geldiğini tetkik etmeyi üzerine almış değildir. Yalnız inkişaf halinde olan bu geniş faaliyetin müsbet vesikalarını verecektir.

Hasan Şükrü Adal
